



# PRESBITER

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA MINDENKINEK



Térjetelek meg!

**„Hitet nem adhatunk, azt az Isten Szentlelke adja, az erővel, szeretettel, józansággal együtt; de továbbadhatjuk ennek lehetőségét, beszélhetünk ezekről és mások elé élhetjük ezeket az ajándékokat.”**

Steinbach József



Sáfárság és szolidaritás



ÉLETMŰINTERJÚ-12-13.





GÉRESI RÓBERT, A SZLOVÁKIAI REFORMÁTUS KERESZTYÉN EGYHÁZ PÜSPÖKE

## TÉRJETEK MEG!

„Amikor ezt hallották, mintha szíven találták volna őket,  
és ezt kérdezték Pétertől és a többi apostoltól: Mit tegyünk, testvéreim, férfiak?

Péter így válaszolt: **Térjete meg, és keresztelkedjete meg mindnyájan Jézus Krisztus nevében  
bűneitek bocsánatára, és megkapjátok a Szentlélek ajándékát.** (ApCsel 2,37–38)

A pünkösöd ünnepe meghatározó jelentőséggel bírt minden korban a keresztyén egyház életében. A korábban félelemben élő tanítványok Isten Szentlelkének vétele után kimentek Jeruzsálem utcáira, és bátran hirdetni kezdték az evangéliumot. Arról olvasunk a pünkösdi történetben, hogy a tanítványok a hit bátorságával szóltak, és ennek a bizonyágtételnek hatása is volt a hallgatók életében. Mintegy háromezer lélek csatlakozott Krisztus követőikhez. Gondoljunk csak bele, micsoda hatalmas növekedés! Az egy tucatnyiból tömeg lett. Az újszövetségi statisztika ilyen számokról tud.

Református közösségeinkben nagyon fontos a pontos nyilvántartás. Vezetjük pontosan, hány gyülekezeti tagunk van, a kereszteléseket, esketéseket, temetéseket, ismerjük a presbiterek számát, hogy hány gyerek jár egyházi iskolába, hittanra, és még hosszasan lehetne folytatni ezt a felsorolást, mi mindent tudunk a számok szintjén. A népszámlálás is ad egy adatot számunkra. Mindezek tükrében meglepő a pünkösödnek a statisztikája. Ilyen növekedést a mai keresztyén elképzelni sem tud!

Ha elolvassuk az egész történetet, láthatjuk, hogy nem egy szociológiai adatot akar közölni, hanem a hangsúly az igehirdetésen van. A háromezres szám csupán egy tájékoztató pont. Péter pünkösdi prédikációja az ószövetségi ígék alapján hirdeti a feltámadott Krisztust és az Isten kegyelméből elnyerhető üdvösséget. Megjelent Isten Lelke, igehirdetésre indította a tanítványokat, és a tömegből sokakat megszólított. Nagyon szépen fordítja ezt a történetet Károli Gáspár. A tömegből sokan „szívökben megkeseredének”. Talán úgy lehetne ezt a helyzetet leírni, hogy ezek az emberek rádöbbenek elesett voltukra, arra, hogy kegyelemre szorul az életük. Ennek a felismerése viszi tovább

az eseményeket, és felteszik a kérdést: „Mit tegyünk?” Érződik ebből a helyzetből a tanácstalanság. Ha annak a kornak a társadalmi szokását is figyelembe vesszük, szinte biztos, hogy nem túloz az ige és itt túlnyomó többségben férfiak szólnak meg.

Nincs kétségbe ejtőbb helyzet, mint amikor az ember nem tudja, mit tegyen. Itt nem egy olyan választásról szól a történet, mint amikor az ember a döntési lehetőségek sokasága miatt nem tud választani. Ezek az emberek pontosan tudják, hogy nem egy piacon vannak, ahol a termékek közül kell választaniuk, nem is egy vallási sokszínűségben kell megtalálniuk a saját útjukat, hanem az egyetlen lehetőség megragadásának a módját keresik. Érezték, hogy Péterék igehirdetése olyan útnak az esélyét jelzi számukra, melyhez fogható nincs az emberi életben.

Az őszinte kérdésre jön az egyenes válasz: „Térjete meg!” Fordítsátok meg életetek irányát. A teremtett dolgoktól szakadjatok el a Teremtő irányába. A halál felé tartó emberi létezésből Krisztus szabadítása által induljatok el az élet felé. Ezt a lehetőséget ragadta meg a három-ezer ember, és így született meg az első gyülekezet Jeruzsálemben. A Szentlélek által indított igehirdetés, melyet az apostokok végeztek, elérte az emberi szíveket. A megszólítottak megértették kegyelemre szoruló helyzetüket, és Isten irányába fordultak. A pünkösöd eseményének bibliai híradása nagyon egyszerű helyzetet ír le. Ma élő emberekként számtalanszor túlbonyolítjuk a dolgainkat. Református hitmegélésünk is az egyszerűséget és tisztaságot hangsúlyozza. Az alapigazságok megélésére van szükségünk: engedjük, hogy a Szentlélek megszólítson minket és egyenes választ adjunk erre a megszólításra.

Legyen áldott a pünkösöd mindannyiunk számára!



### KELYHED SZERETNÉK LENNI, SZENTLÉLEK ÚRISTEN

Üres kezeimet nyújtom Feléd,  
áraszd rá az élet patakzó gazdagságát.  
Szívemet nyújtom Feléd,  
töltsd be azt szereteted erejével.  
Jó földed szeretnék lenni, ó Szentlélek,  
hulljon belém sok magvacskája  
az igazságnak.  
Folyómeder szeretnék lenni számodra,  
ó, Lélek,  
jóságod tiszta forrászive csörgedezzek bennem.  
(Anton Rotzetter – ford. drbl)



Borítókép: S. Hermann & F. Richter képe a Pixabay-ről.



**Nemzeti  
Együttműködési  
Alap**



MINISZTERELNÖKSÉG



BETHLEN GÁBOR  
Alapkezelő Zrt.



DR. VICZIÁN MIKLÓS

## AZ IGE KÖRÜL

„*En lelket adok belétek, és életre keltek*”

Ezékiel 37,5b



Pünkösöd a Szentlélek kitöltésének ünnepe. Mások az egyház (ekklézsia = a megváltottak gyülekezete) születésének az ünnepeként jellemzik. Kétségtelenül sokat elmondanak ezek a jellemzők pünkösödnek az egyháztörténetben betöltött jelentőségéről, de ugyanakkor félrevezetők is, mert azt az érzetet keltik, mintha addig a Szentlélek visszahúzódott, rejtőzködött volna, és egyház sem lett volna pünkösöd előtt. Pedig bizony az ünnep mindkét jellemzője végigkíséri az egész üdvtörténetet a világ teremtésétől Krisztus második eljöveteleig.

A Szentlélek már a Biblia 2. versében „bemutatkozik”: „*Isten Lelke lebegett a vizek fölött*” – vagyis a Szentlélek a teremtés hajnalán már áthatotta a teljes teremtett világot. Érdekes ennek a „lebegett” szónak kicsit ízelgetni a jelentését! Károli Gáspár az 1590-es eredeti Vizsolyi Bibliájában még így fordította: „*az Úrnak Lelke táplálja vala a vizeket*”.\* Ószövetségi szómagyarázók úgy értelmezik az itt szereplő héber kifejezést, hogy ez olyan mozgás, mint a madarak kotlása: egy szinte lebegő, védő lefedése a formálódó életnek, de ugyanakkor gondozása, forgatása, melengetése is.

A Heidelbergi Káté finom ihletettséggel kapcsolja össze a Szentlélek munkáját az Anyaszentegyház fogalmával (HK 54.): „Hiszem, hogy Isten Fia a világ kezdetétől a világ végezetéig az egész emberi nemzetségből Szentlelke és Igéje által az igaz

hitben megegyező, örök életre kiválasztott gyülekezetet gyűjt magának, azt oltalmazza és megtartja; és hiszem, hogy ennek a gyülekezetnek én is élő tagja vagyok és örökké az is maradok.” – Tehát az Anyaszentegyház, mint a megváltottak szent gyülekezete sem az első pünkösödön keletkezett, hanem „a világ kezdetétől a világ végezetéig” gyűjti Isten Fia annak tagjait. Nem tévesztendő össze ez a *láthatatlan egyház*, a Krisztus-test avval az intézményesült egyházszerkezettel, a *látható egyházzal*, amelynek első közössége a jeruzsálemi gyülekezet volt, s már az apostoli időkben behálózta az egész Római Birodalmat.

Óriási kijelentése ez a Szentírásnak! Az Atya-Fiú-Szentlélek, a Szentháromság a keresztyén dogmának nem egy utóbb kitalált fogalma, mint ahogy azt egyesek próbálják beállítani, hanem a Szentháromság Istennek az egész Bibliát átható önkijelentése: a teremtő Atya, a megváltás által gyülekezetet gyűjtő Fiú, és a minderről számunkra hírt adó, minket gondozó Szentlélek.

A Szentléleknek ezt a „kötő”, életre keltő szerepét – amelyről Jézus Nikodémusnak azt a kijelentést adta, hogy „*ha valaki nem születik víztől és Lélektől, nem mehet be az Isten országába*” (Jn 3,5) – csodálatosan illusztrálja Ezékielnek az elszáradt csontok völgyéről szóló látomása (Ez 37, 1–14).

Csak hogy felidézzük a történetet, a Szentlélek avatta be Ezékielt Isten munkájá-

nak ebbe a titkába („*elvitt engem az Úr Lélek által*”). Egy völgyben találja magát a próféta, amely tele van elszáradt csontokkal. A Lélek egy abszurd kérdést tesz fel neki: „*Életre kelnek-e még ezek a csontok?*” És egy csodának lehetett tanúja Ezékiel, s ez a csoda játszódik le minden újjászületett életben, és minden újjászületett gyülekezeti közösségben ma is!

Hogyan történik ez meg egyéni életünkben? „*Ami testtől született, test az, és ami Lélektől született, lélek az*” – mondja Jézus Nikodémusnak. A biológiai létünk véges, és földi maradványaink nem lesznek többek, mint elszáradt csontok. Földi halálunkat túlélni csak az fogja, ami a Lélektől született. Ennek folyamatát írja le ez a látomás. A Lélek arra biztatja Ezékielt, hogy profétáljon a csontoknak, azaz hirdesse nekik Isten Igéjét. Evvel indul minden újjászületés. Szól Isten Igéje, s az a Szentlélek által megfogott bennünk. Az eddig halott csontok megmozdulnak, felépülnek élő testté. „*En lelket adok belétek, és életre keltek*” – ígéri a Szentlélek –, s hogy ez valóság, arra a látomás zárógondolata utal: „*Akkor lélek szállt beléjük, életre keltek*”.

De templomi közösségünkről is van tanítása a látomásnak. Amíg a gyülekezetbe járó, Igét hallgató egyháztagjaink – s első soron vizsgáljuk meg a magunk életét ebből a szempontból (!) – nem újjászületett, megváltott gyermekei az Atya Istennek, addig a gyülekezet (bármi szomorú is kimondani) Isten szemében egy élettelen csontkupac. Nincs élet bennük, így sem egymáshoz, sem Istenhez nincs közük. Hogy kelhet életre a halott gyülekezet? Nagy tanítása ez a látomásnak! Nem színes programokkal, nem pszichológiai ráhatással ... hanem „*Szentlelke és Igéje által!*” **Csak a hirdetett ige fog életet támasztani!** S a csontok megindulnak egymás felé, inak, kapcsolatok alakulnak ki, védőburok, bőr is kerül a közösségre, egységes megjelenése lesz, és akkor Lélek száll beléjük, életre kelnek.

„*Ti magatok is, mint élő kövek épüljétek fel lelki házzá, szent papsággá, hogy lelki áldozatokat ajánljatok fel, amelyek kedvesek Istennek Jézus Krisztus által.*” (1Pt 1,5)

\*Aki meghallgatja Enghy Sándor professzor úr székeljudvarhelyi előadását – erről lapunkban külön cikkben számolunk be –, az további érdekes részleteket ismerhet meg a Vizsolyi Bibliáról. Az előadások megtekinthetők és meghallgathatók: <https://www.facebook.com/watch/ReformatusPresbiterek/>





APOSTAGI ZOLTÁN

## APROPÓ

„Az ékesszólásnak éppenséggel nem az a szerepe a tanításban, hogy a hallgatónak tetszék az, ami eddig riasztotta, vagy hogy elfogadja, amitől eddig irtóztott, hanem hogy világossá váljék számára az, ami eddig rejtve volt.” Augustinus: A keresztény tanításról 4.11.26.

Majd így folytatja: „Ha azonban ez minden kifejezésbeli szépség nélkül történik, akkor csupán azon tudásvágyó keveseknek terem gyümölcsöt, akik még akkor is szeretnék megismerni a megtanulandó dolgokat, ha azt pongyola és csiszolatlan beszéd tárja eléjük.”

A különböző szolgálatokat hallgatva, többször érzem úgy, hogy bizony nagyon is hiányzik az igényes, nyelviileg választékos és jól fölépített beszéd. Csak semmi ékesszólás, semmi nyelvi kápráztató gyönyör – érvelnek. Bizony, sokan fölöslegesnek tartják a csiszolt beszédet, ezért aztán mellőzik, sőt számúzik, ami abból következik, hogy rosszul ítélik meg a szerepét. Haszontalan, már-már bűnös gyönyörűségnek, ártó praktikának gondolják. A Gorgiászban Platón még így vélekedik: „A szónoklás tehát úgy látszik, az elhithető rábeszélés művésze...” (455a). Több mint kétezer év után a 20. század nagy teológusa, Barth is elvetette, méltán, a csupán befolyásolásra törekvő szofisztikát. Csakhogy, amint az egyházatya is rámutat, a keresztény ékesszólásnak nem ez a szerepe. Nem

a hallgatót kiszolgáló pusztá gyönyörködés, nem csupán üres tetszeni akarás. Ennél több, sokkal több, az Isten rejtett dolgainak, titkainak föltárására kapott kommunikációs eszköz. Nem a már hallott és jól ismert dologról kell beszélni, és nem a bűn riasztó és irtóztató következményét kell szalonképesé tenni, hanem azt kell felszínre hozni, ami még ismeretlen, ködös a hallgató előtt. Az elsődleges cél tehát, hogy világossá váljék az, ami eddig rejtve volt – mondja Augustinus. Miért van erre szükség? Azért, hogy az új, a korábban ismeretlen információ új megvilágításba helyezze az ismert, amelyről addig azt hitte, hogy valós, sőt az egyedüli valóság. A rejtett dolgok megismertetése pedig azt eredményezi – természetesen amennyiben a Szentlélek együttműködésével történik –, hogy átértelmeződik a korábban tényként ismert van, azaz megtörténik az átalakulás, minden új megvilágítást kap, s a jézusi „Én vagyok a világ világossága” (Jn 8,12) értelmet nyer. És ez fog majd választ adni a kérdésekre. Nem a hallgató, még csak nem is mi, hanem a megértett titkok. Ez az igehirdetés felelőssége.

Ezt a felelősséget a gyülekezet összetétele tovább fokozza. Tudjuk, hogy Augustinus milyen szenvedéllyel állt ki az eleve elrendelés számára megkérdőjelezhetetlen igazsága mellett, ugyanakkor, ezzel párhuzamo-



san, kimondhatatlan kötelezettséget érzett mindenki iránt. Számára fontos volt, hogy mindenkihez eljusson Isten üzenete, akarta, ezért nem csupán egy bizonyos réteghez akart szólni, hanem azokat is el akarta érni, akikből hiányzik az az elemi tudásvágy, amely őket serkentené a sokszor fáradtságot jelentő megértés megszerzésében. Ezért is tartja fontosnak, hogy az Ige hirdetése ne minden kifejezésbeli szépség nélkül történjék.

Vajon mindazok, akik ebben szolgálatban állnak, ezzel a szépséges és gyönyörködhető, megnyerni akaró igénnyel készülnek az Ige hirdetésére? Valóban azzal a szent elhatározással mennek föl a szószekekre, vagy állnak az úrasztala mögé, hogy elmondják azt, ami mások számára még rejtve van? Igen, ez együttal hatalmas teher is. Ezért azokat, akik ezt hordozzák, meg kell becsülni. Nyilván az egyházatya számára is nagy teher volt. És mégis hordozta, nagyon is tudatosan viselte ezt a terhet. Most is erről tesz biznyságot. Legyen mindannyiunk számára példaképpé és biztatásra.



BÁNINI LÁSZLÓ

## EGY ÉDESAPA VALLOMÁSA

Hitetlen, az egyházzal mit sem törődő szülők gyermekének lenni az egyik legnagyobb fájdalom. Ilyen körülmények között hitre jutni különösen nagy kegyelem.

Ottó nem csak otthon szívta be az egyházellenesség levegőjét, hanem még az iskolában is, a kommunista világban.

Bár a kötelesség tudata meggyökerezett benne, azon túlmenően a vallás valójában semmit sem jelentett számára. A politika érdekelte és az üzleti élet.

Megházasodott. Ezt írta róla: „Kedves, jó gondolkodású, finom erkölcsi érzékű leányt kaptam feleségül, holott én csak szépséget és pénzt kerestem. Gyermekeink nevelésében mind jobban és jobban éleződött életelveink mélységes ellentéte.”

Áldozatos lelkű felesége, hogy mit ért el a gyermekeik nevelésében, azt főként a legkisebb gyermekük további élete mutatja. Miközben ez a nehezen fékezhető fiúcska szorgalmasan tanulta a Heidelbergi Káté kérdéseit, és készült a konfirmációra, viselkedése komolyabbá vált, és napról napra engedelmesebb, barátságosabb, és kedvesebb lett.

A konfirmáció előtti napon a fiú felkereste édesapját és így szólt:

– Édesapám, úgy érzem, hogy holnap nem állhatok meg Isten színe előtt anélkül, hogy ne kérnék bocsánatot sokszori háládatlan-

ságaimért, engedetlenségeimért, szófogatatlanságaimért. Ígérem, hogy a jövőben jó gyermek leszek.

– Fiam! – válaszolta édesapja –, nagy örömmel mondhatom, hogy nincs mit megbocsátanom, mert elégedett vagyok veled. Légy olyan jó, mint a konfirmációi előkészítő alatt voltál, és akkor boldoggá tetszel minket: édesanyádat és engem is. – Nagyon meghatódtunk, és sírva öleltük át egymást.

Egy kis idő elteltével a konfirmandus arra kérte édesapját, hogy a konfirmációján vegyen részt ő is, hiszen nem szokott templomba menni. „Látva gyermekem fájdalmát és őszinte óhaját, igen megrendültem. Megígértem, és el is mentem a templomi, konfirmációi ünnepélyre.”

Hogy milyen nagy áldás lett életére nézve a konfirmációi ünnepélyen való részvétele, annak ma ékes bizonylata, hogy az egész család részt vesz vasárnapról vasárnapra a templomi istentiszteleteken, és példamutató keresztényen életet él. Az édesapa erről szóló vallomása: „Isten után a kicsi fiamnak köszönhetem, hogy hívő keresztény lettem, én és egész családom.”







KNOLNÉ TŰSKI GABRIELLA

## Isten Szentlelke mutatja a következő lépést

Talán 14 éves lehetett. Zsíros, kamasz frizurájára ráhúzta kapucniját. Vastag szemüvege picit lecsúszott orrán, de annyira belemerült tevékenységébe, hogy nem érezte.

Hétfő reggel, 8.45-kor miért nyúlkál egy kamasz srác két utcai szemetesládában?

Kíváncsiságból megálltam. Először azt gondoltam, hogy véletlenül eldobott valamit, azt keresi.

De csakhamar kiderült, hogy teljesen mást csinál.

Falunkban gyakran két szemetesláda áll egymás mellett. Az egyikbe műanyag szemét kerül, a másikba minden más.

Ez a fiatalember az általános kukából egyenként kihalászta a műanyag szemeket és átrakta a műanyagos kukába. Szinte hihetetlennek tűnt, ilyet még nem láttam.

Püünkösdre készülve elgondolkodtatott.

Amikor elolvassuk az Apostolok Cselekedetei 2. fejezetét, rengeteg minden történik a Szentlélek érkezése körül. Először a Jézust már ismerő tanítványokkal. Utána, Péter magyarázatára reagálva, sokan megtértek. A 40–41. versben ezt olvassuk (Péter mondta): „Szabaduljatok meg végre ettől az elfajult nemzedéktől! Akik pedig hallgattak a szavára, megkeresztelkedtek, és azon a napon mintegy háromezer lélek csatlakozott hozzájuk.”

Erre emlékeztetett a kamasz fiú szorgalmas szemétválogatása. Mindennek megvan a megszabott helye Isten világában. Mi nem mindig látjuk, hogy minek hol a helye. Élünk, teszünk-veszünk. De könnyen, gyakran naponta, rossz helyre kerülhetnek életünkben bizonyos dolgok. Sok oka lehet ennek. A rossz hangnem. A lappangó nézeteltérés a nőszövetségnél. A presbiter, aki jobban szereti a sört, mint a gyülekezeti munkát. Az öntelt tanult ember. A hamis szerénységgel élő. Ha őszinték vagyunk, mindre tudunk példát mondani.

Püünkösöd. A Szentlélek segítségével megláthatjuk azt, ami életünkben nincs helyén, nincs rendben. Mert amit szeretnénk kitakarítani életünkéből, gyakran mégsem kerül jó helyre. Hisz rossz szokásokról, beteg kapcsolatrendszerekről igyekezhetünk lemondani. De ha nem tesszük le teljesen az Úr Jézus keresztségéhez, akkor mégis 'rossz kukába kerül'. Nincs elrendezve, ha nem belülről szakadunk el saját gyengeségünktől. Ezért reményteljes a püünkösdi ünnep! Könyörögni a Szentlélek jelenléteért életünkben, és Ő bőségesen megáld. Rámutat arra az útra, amelyen Isten előtt tisztán tudjuk szétválasztani azt, ami Tőle való, és azt, amit kidobhatunk életünkéből.

Az Apostolok Cselekedeteiben olvassuk, hogy a hallgatók egy része örömmel vette Péter beszédét. Ezzel Istent fogadták örömmel életükbe. Minden tisztításnak, tisztulásnak, legyen az testi vagy lelki, itt a kezdete. Istent naponta örömmel befogadni életünkbe. Nem szokásból. Nem illemből. Sem félelemből vagy bármi más okból. Egyszerűen, örömmel.

Mi, emberek szívesen fejtegetjük, hogy mindez mit jelent gyakorlati, mindennapi életünkben. De van, amikor nincs mit fejtegetni. Elég csak cselekedni, ahogy az a kamasz fiú egy hétfő reggelen cselekedett. A cselekvés egyszerű, őszinte imádsággal kezdődik. És Isten Szentlelke gyakorlati módon megmutathatja a következő lépést. Püünkösdkor egy régi ének szavai mégis frissen érinthetik szívünket:

*Mostan néked mi könyörgünk,*

*Szent nevedért esedezünk:*

*A te Szentlelkeidet adjad nekünk!*

(Batthyány-kódex, XVI. sz., Református énekeskönyv, 371. dicséret 2. verse.)



DR. GYÖRI ISTVÁN

## A HAL MINT KERESZTYÉN HITVALLÁS

A stilizált hal jele, az egymással szembe fordított két vonal, bizonyára sokaknak ismerős. Feltűnik keresztyén jellegű plakátokon, bibliaborítókon, esetleg még autókon is, de megtalálható az új nagykovácsi templom homlokzatán is. Néha bele van szorítva öt görög betű is, amiből legalább az utolsót, a matematikából is ismerős szigmát (Σ) felismerjük.

### MIT JELENT A HAL KÉPE PONTOSAN?

A Kr. u. 2–3. századi feljegyzésekből és régészeti leletekből tudjuk, hogy a halat jelentő ΙΧΘΥΣ, azaz ichthüsz szó egy régi keresztyén hitvallás kezdőbetűinek összeolvasásából jön ki. (Hasonló konstrukció, mint a magyarban a buék szó.) Ez a két évszázad volt a nagy római keresztyénüldözések kora. Művészi feldolgozásait találjuk H. Sienkiewicz Quo vadis című regényében, és a Ben Hur filmben.

Az üldözések idején a hal jele a keresztyének egyezményes, titkos jele volt. Sokszor rajzolták a porba. Aki tudta, mit jelent, az

testvérként fogadta a másikat, de a kívüllőknek nem jelentett semmit.

Lássuk az eredeti formát!

**I** Jészusz (Ιησοῦς), azaz Jézus személyét rejtí az első betű

**Kh** Khrisztosz (Χριστός), Krisztus

**Th** Theoú (Θεού), Istennek (gen.)

**Ü** (H)üiosz (Υιός), Fia

**Sz** Szótér (Σωτήρ), Megváltó, Szabadító

A görög szavak kezdőbetűi adják ki az ichthüsz szót, ami halat jelent. Előfordul az Újszövetségben pl. a csodálatos halfogás történetében: „*olyan sok halat kerítettek be, hogy szakadoztak a hálók*” (Lk 5,6).

A görögök az ilyen tömör megfogalmazásokat, amit csak a beavatottak értettek, műsztérionnak, azaz titoknak neveztek. Misztériumnak nevezték az ősegyház idején az úrvacsorát is, hiszen a kenyér és a bor a beavatottaknak mélyebb jelentést hordoz. (A római katolikus liturgia az eucharisziát ma is a hit titkának nevezi!)

Az úrvacsorával kapcsolatos éles viták akkor alakultak ki, amikor ezt a titkot mindenképpen meg akarták magyarázni. Kálvin inkább kerülte a felesleges vitákat, az úrvacsora lényegét így fogalmazta meg: unio mystica cum Christo, azaz titokzatos egyesülés Krisztussal. Ezt követi az úrvacsorai ének is: „*őhajtunk Jézus egyesülni véled*”. Ezt a szót használja Pál apostol is, amikor a Jézus életét címszavakban leíró legősibb hitvallás formulát a kegyesség titkának nevezi: „*Valóban nagy a kegyesség titka: aki megjelent testben, igaznak bizonyult lélekben, megjelent az angyaloknak, hirdették a népek között, hittek benne a világon, felvitetett dicsőségben*” (1Tim 3,16). Később ennek kibővítéséből alakult ki az Apostoli Hitvallás.

Aki a hal jelet láthatóan használja, régi keresztyén hagyományt követ. Az evangéliumi keresztyén hitet fontosnak tartó cserkészek viselik is, magukat ikhthüsz-cserkészeknek nevezik. A hal jele a hitvalláshordozó jellege miatt olyan, mintha a keresztyéneknek egyenruhája lenne, fegyvelmez, és felelősség is egyben, de legjobb, ha a cselekedeteinkből, beszédünkéből is megismerjük, hogy Jézus tanítványai vagyunk. A hal, mint látható keresztyén jelkép ezt erősítheti ma is azoknak, akik értik, és együtt hal-adnak Jézus útján.

## A LEGIDŐSZERŰBB MOST AZ IMÁDSÁGRA FIGYELNI PRESBITERKÉPZÉS SZÉKELYUDVARHELYEN

Április 2-án tartotta tavaszi képzési napját a Székelyudvarhelyi Ref. Egyházmegye Presbiteri Szövetsége. A helyszínt a Székelyudvarhely II. Egyházközség biztosította. Az egyházmegye 18 gyülekezetéből 65 presbiter vett részt az eredetileg kétnaposra tervezett képzésen. Öröm volt számunkra, hogy szép számmal voltak fiatal presbiterek is. Az előadások témáit az egyházmegye Presbiteri Szövetségének vezetősége javasolta. Úgy gondolták, a legidőszzerűbb most az imádságra figyelni, és együtt imádkozni a presbiterek és presbitériumok szolgálatáért, a gyülekezetekért, valamint Isten Országáért és a teremtett világért. Az előadásokat a Sárospataki Teológiai Akadémia tanárai tartották az imádság témakörében\*. A napot áhítattal kezdtük, melyen *Kántor Csaba* esperes hirdetett igét. A jelenlévőket *Bíró János* egyházmegyei presbiteri szövetségi elnök, *Ósz Sándor* egyházmegyei főgondnok, *Pító Zsolt* egyházmegyei missziói előadó és *Bereczki O. Zsolt* házigazda-lelképásztor köszöntötte. *Dr. Enghy Sándor* professzor Ószövetségi imádkozók és imádságok címmel tartott előadását *Dr. Fodor Ferenc* professzor az imádkozó Jézus, Jézus imádságai előadása követte. Nem maradt ki az ebéd utáni közös

éneklés, énektanulás sem, melyet *Pásztor Gyula* lelkipásztor irányított, majd ő tartott előadást az imádságról, mint szolgálatról. A képzéshez hozzátartozott még a már megszokott átvált kiscsopor-

tos bibliaóra, melyet egy fórumbeszélgetés követett a presbitereket és gyülekezeteket érintő aktuális kérdésekről. Az alkalom közös vacsorával és beszélgetéssel zárult.

A nap egyik fénypontja volt, amikor előadóink átadták az 1590-ben megjelent vizsolyi biblia faximile kiadását. A kétkötetes Szentírásról, az abban található érdekességekről *Dr. Enghy Sándor* és *Dr. Fodor Ferenc* beszéltek. *Bíró László* rugonfalvi születésű, Dorogon élő presbiter-testvérünk ajándékozta a Székelyudvarhely-Belvárosi Egyházközségnek azzal az elképzeléssel, hogy „vándorbiblia” legyen, mely eljut az egyházmegye gyülekezeteibe, ahol



a templomban a gyülekezeti tagok is kézbe vehetik, olvashatnak belőle. Az ajándékozó szeretné, hogy a kötetek Bencédbe, *Bencédi Székely István* szülőfalujába is eljussanak.

Egyházmegyénk elmúlt 9 évében ez volt a harmadik olyan továbbképzés, amelyen a sárospataki professzorok szolgáltak egyházmegyénk presbiterének. Köszönjük, hogy eljöttek közénk! Hálásak vagyunk az előadásokért és a biztatásért! Áldja meg őket, és áldja meg presbiterünket az Úr!

\*Az előadások megtekinthetők és meghallgathatók: [https://www.facebook.com/watch/ReformatusPresbiterek/Pító Zsolt egyházmegyei missziói előadó](https://www.facebook.com/watch/ReformatusPresbiterek/PitoZsoltEgyhazmegyeiMisszioidoado)



DR. TÓTH JÁNOS

## A KÉTSZERES RÉSZ EREJÉVEL

„Nézzük meg közelebbről annak a férfinak az életét, szolgálatát, aki a legnagyobbra, az élő Istenre, az Úrra bízta az életét, s nem az evilági gazdagságot akarja örökölni és szolgálni, hanem a lelki gazdagság érdekli, s így gazdagít másokat is” – írja Sándor Endre az Elizeus próféta életéről szóló könyve bevezetőjében.

Egyik nagyon elgondolkoztató epizód Elizeus történetében a három király megsegítése az éltető ivóvízzel – a krisztusi lelkület életet menteni képes ajándékának a szimbóluma ez. A keresztyén ember, a hívő presbiter feladata az evangélium gyógyító, mentő erejének használata. Naámán meggyógyításának története is lelki ajándékosár. Tanulságul szolgál a próféta szolgájának, Géházinak a kapzsisága és hazugsága, ami arra figyelmeztet, hogy egész életünk Isten kontrollja alatt áll, aki azt kérdezi tőlünk: Tudod-e, minek van most itt az ideje?

Elizeus sikeres tanító is volt, a próféatanítványok aktivitása pedig példamutató: munkájuk végzéséhez igényelték mesterük jelenlétét, és meg is tapasztalták a segítséget. A helyes egyházlátás, a helyes gyülekezetlátás, a szolgálathoz való helyes hozzáállás feltétele is ez a szemlélet: „neked kell lehajolni a fejszéért, neked kell kérni az értelmet, tudást... ha nem kéred, ha nem hajolsz le érte, ha nem a térdeden kezded, nem fogod megkapni”.

Elgondolkoztató, hogy a próféta milyen nagy segítségére lehetett Izrael királyának az arám király elleni háborúban, de ennek az volt a feltétele, hogy Izrael királya igényelje a tanácsát, és hallgasson rá.

Elizeus azért is imádkozott, hogy szolgálja (közvetlen munkatársa) szemét is nyissa meg Isten. Mi tudunk-e, szoktunk-e imádkozni közvetlen munkatársainkért?

Nagyon elgondolkoztató Elizeusnak az irgalmassága, a gonoszt jóval való meggyőzése: nem bosszúállásra biztatta Izrael királyát a megszegyénített ellenség felett, és ez békességet eredményezett.

Megrendítő az a történet, amikor Benhadad, arám király betegsége és sorsa kérdésében kell Elizeusnak megnyilatkoznia: a gyógyulás átmeneti lehetősége mellett nem tudja elhallgatni Isten jogos ítéletének a bekövetkezését sem.

Az idős kort megelőző Elizeus eljutott arra a felismerésre, bölcsességre, hogy feladatát át kell ruházni tanítványára, akire Jéhu királlyá felkenését bízta. Jéhu azután végrehajtója lesz a bálványimádók megbüntetésének, mert Isten népének ellenségei nem kerülhetik el sorsukat. „Minden ember ítélet előtt áll, minden ember életét megítéli Isten” – írja Sándor Endre.

Elizeus élete környezetében érdeklődést keltett: vajon mitől, kitől származik az erő, amellyel segítséget nyújt a hozzá fordulóknak? Számunkra az, hogy „ne azt keressük, hogy mi az, amit én tettem, hanem azt, hogy mi az, amit Isten általam cselekedett”.

Ezzel a lelkülettel olvasva a könyvet, reménykedhetünk, hogy Isten megáldja szolgálatunkat a Lélek kétszeres részének gazdagságával, amire mindnyájunknak szüksége van – nemcsak Pünkösdre készülve, hanem életünk minden napján.



## SZUBJEKTÍV VISSZAEMLEKEZÉS

„Újulatok meg lelketekben és elmétekben...”  
(Ef 4,23)

Közel egy éve, 2021 szeptemberében volt lehetőségünk arra, hogy országos konferencián együtt legyünk. Akkor Piliscsabán találkoztunk. Az idei tavaszi konferenciánkat április első napjaira időzítettük – remélve, hogy már a Covid járvány nem fog akadályozni az összejűlekezésben –, és már jó előre, tavaly ősszel lekötöttük az időpontot Berekfürdön, a Megbékélés Házában. Nem kis izgalmat okozott azonban, hogy a köztársasági elnök pont erre a hétvégére tűzte ki az országgyűlési választásokat. Ezért úgy kellett gazdálkodnunk az időnkkel, hogy vasárnap még mindenki hazaérjen urnazárás előtt.

**Az április 1-3., péntek délutántól vasárnap délig tartó megújulási konferenciára így emlékeznek vissza a résztvevők.**

### Üzenet érkezett

A Magyar Református Presbiteri Szövetség konferenciát tart Berekfürdön, ahova szeretettel várnak. Az átküldött Meghívóban az állt, hogy középpontban a megújulás. „**Újulatok meg lelketekben...**” mondja az Ige.

Arra gondoltam, nem csak a Szövetségnek van szüksége a megújulásra, hanem nekem is. Amikor az ember felismeri a Lélek indítását, akkor menni kell. Ahogy Dávid kérdezte egykor: menjek Uram, vagy maradjak...? Isten útnak indította akkor Dávidot és vele volt. Én a feleségemmel indultam útnak, és végig éreztük, hogy velünk az Isten! Hálás vagyok, amiért ott lehettünk!

Jó volt megismerkedni olyan testvérekkel, akikkel eddig nem volt lehetőségünk találkozni. Áldott beszélgetések, közös imádságok, gondolkodások jellemezték az együtt töltött időt. Öröm volt látni, hogy a Szövetség is mindent annak igyekszik alárendelni, hogy a tagságot vissza-, illetve megnyerje, hogy a lelkészekkel és a református egyházi vezetőkkel a kapcsolatot helyreállítsa, és megújuljon minden téren.

A tervek, az elképzelések, a törekvések, az ÚR áldásával együtt, hiszem, hogy a jövőben komoly eredményeket fognak mutatni. Előremutató és építő volt minden előadás, lelki alkalom, valamint a jövőbeni tervek bemutatása. A megvalósulás Isten kezében van, de, mint eszközök, kötelességünk tenni érte a magunk területén!

Öröm volt ott lenni, és különösképpen is hálátelt a szívem, mert egyénileg is megújulva, feltöltődve, lelkileg megpihentem térhettünk haza. Istené legyen egyedül a dicsőség! A köszönet pedig a szervezőké.

Plicher Zoltán

Bp-Pasaréti Református Gyülekezet

Ez az ige volt az április első napjaiban Berekfürdön megrendezett országos presbiteri konferencia vezéregyeje. Ezzel a megújulási szándékkal gyűltek össze a feladataik felelős átgondolásán közösen fáradozni szándékozó presbiterok, lelkészek. Különösen is hálás a szívem azokért a lelkipásztorokért, akik engedve a hívásnak, eljöttek közénk, hogy együtt gondolkozzunk el a presbiteri tisztséget viselők elhívásáról, aktuális szolgálatainkról, közös feladatainkról.

Nehéz lenne annál tömörebben összefoglalni a presbiteri tiszt lényegét, mint ahogy azt Ravasz László 1922-ben tette: imádkozó, bizonyágtevő, missziói munkát végző, felelős órállókra van szükség a XXI. században is. Legfőbb feladat Jézus Krisztus szolgálata, a református egyháznak építése. A Magyar Református Presbiteri Szövetség legfőbb feladata az erre a presbiteri szolgálatra való felkészítés, e szolgálatban való megerősítés.

A Presbiteri Szövetség megújulási programjának főbb feladatai:

- Fialalítás
- Taglétszám növelése
- Szorosabb együttműködés a közegyházzal, lelkészekkel.

Kulcskérdés: a lelkipásztor-presbiter kapcsolat igei alapokra helyezése, szövetségben lenni egymással, szövetségben lenni Krisztussal. Fontos feladat ehhez az elkötelezettség erősítése, közös egyházi látás megfogalmazása, és hitelesen, hűséggel, egymásra odafigyelve, együtt szolgálni. A sokszínűséget nem problémaként, hanem gazdagságként megélni, összhangban a református identitás megélésével, és az egységre törekvéssel. A tehermegosztásra törekedni, hogy a presbiter segítőtársa legyen a lelkipásztoroknak. A bibliaolvasó kalauz alapján végzett igetanulmányozás reggelenként szinte ráfelelt a konferenciára:

„Ezért legyetek ti is készen...” (Mt 24, 44a)

„**Boldog az a szolga, akit ilyen munkában talál ura, amikor megjön!**” (Mt 24, 46)

Jó volt együtt lenni, együtt gondolkodni, lelkiekben megújulni, megerősödni. Hálások lehetünk Istennek, hogy ilyen alkalmon nem csak egymással, de Vele is találkozhatunk, építhetjük kapcsolatainkat egymással és Istennel. Ő nem egyéni keresztyéneként akar minket látni, mert Ő a kapcsolatok Istene. Közösségbe hív bennünket magával és egymással, amit legteljesebben az Ő egyházában tudunk megélni, ha az erőnk és megújulásunk forrását Benne keressük, mert csak Benne találhatjuk meg. Újuljunk hát meg lelkünkben, elménkben! Hívjuk ehhez együtt az Ő Szentlelkét segítségül!

Csenki Zsuzsanna,

Budai Református Egyházközség

## ISMÉT EGYÜTT

„**Örüljete az Úrban mindenkor! Ismét mondom: örüljete! A ti szelidségetek legyen ismert minden ember előtt. Az Úr közel!**” (Fil 4,4-5)

Érdeklődéssel és mély lelki buzgalommal készülődött mindenki és várta a találkozást, hiszen ez az alkalom egy kétéves „találkozási csendet” zárt le. A pandémiában szinte valamennyi találkozás, megbeszélés, és még a választások is, csak az online térben mehettek végbe. (Ezen időszak egyik legjelentősebb hozadéka, hogy az online térben szervezett IMA-KÖZÖSSÉG mind a mai napig él, és aktívan működik. Istennek legyen hála érte!)

Az előadások, a beszélgetések, a kiscsoportos foglalkozások központjában a Szövetség élete, szolgálata és jövője állt, mind-mind Isten tanításának, Jézus Krisztus példamutatásának tükrében. Valamennyi foglalkozáson aktív, építő jellegű beszélgetések alakultak ki, mely beszélgetések – hiszem –, a Szövetség hármas célkitűzését fogják szolgálni: Jézus Krisztus szolgálatát, az Egyház – a Szövetség – építését, a presbiterok magasfokú képzését.

A konferenciának hármas eredménye kell legyen: a szövetségi és a területi elnökségek szolgálat központú átalakulása, a Szövetségben szolgáló presbiterok munkájának vonzóbbá tétele a még nem szövetségi tagok számára. Az előadásokhoz köthető, építő jellegű hozzászólások alátámasztották a feldolgozott kérdések fontosságát.

Végül, de nem utolsó sorban az egyházmegyéim gyülekezeteiből jelenlévő, nem szövetségi tag presbiterok dicsőítették Istent, hogy részt vettek a konferencián, és úton hazafelé kinyilatkoztatták a Szövetségbe történő belépési szándékukat, valamint gyülekezeteikben megosztották a konferencián szerzett lelki töltődésüket a többi presbiterrel, így újabb tagokat köszönhetünk majd sorainkban, akik Jézus Krisztust kívánják követni, Isten dicsőségére.

Mindezt Istené legyen a dicsőség!

Török Csaba Pál

## ÖRÖMMEL

Kedves Testvérek!

„A mi Urunk Jézus Krisztus nevére kérek titeket testvéreim, hogy mindnyájan egyféléképen szóljatok, és ne legyenek közöttetek szakadások, hanem ugyanazzal az érzéssel és ugyanazzal a meggyőződéssel igazodjatok egymáshoz.” (1Kor 1,10)

Örömmel vettem részt a berekfürdői konferencián. A megújulás jegyében egy világosnak mondható, megvalósítandó rendszer vázlatát kaptuk. Ez gondolkodásra késztetett bennünket, hogy a konkrét terveket hogyan lehet a rendszer részévé tenni.

Magamnak úgy fordítottam le, hogy fontos a krisztusi egység – egyetértés – a Szövetség és a lelkipásztori kar között. Erre figyeljünk!

Céljaink közösek, csak az a kérdés, hogy ennek mi a gyakorlati módja, amit szeretetben, egyetértésben együtt véghez tudunk vinni.

Szövetségünk egyik legfontosabb feladata a presbiterek hitre segítése, ezért ez állandó témánk. Alábbi javaslatunk ebben a közös szolgálatban lehet egy megvalósítható lépés:

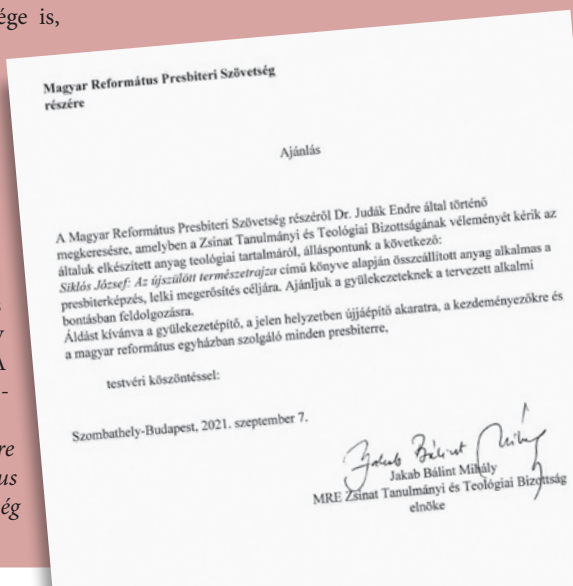
Addig eljutottunk, hogy kiadványunk, Siklós József Az újszülött természetrajza és Imre Ernő 7 krisztus-példázat feldolgozása alkalmas lenne a presbiteri bibliaórákon közös megbeszélésre, pl. havi egyszeri alkalommal. A Zsinat Tanulmányi és Teológiai Bizottságának véleményét kikértük.

A Nőszövetséggel régóta testvéri kapcsolatot ápolunk. Ezért beszéltem *Gilicze Andrásné Erzsikével* (szentesi lelkipásztor), aki a Nőszövetségben vezető tekintély. Arra jutottunk, hogy a Nőszövetség és a Presbiteri Szövetség együtt képviselhetne ilyen fajsúlyos dolgot, mint a presbiterek (férfiak és nők) hitre jutásának segítése. Az együttes fellépésnek nagyobb súlya lenne.

Mindjárt egy technikai javaslatunk is született ehhez. Nevezetesen, hogy minden gyülekezeti teremben egy legalább A2 méretű falíjságot helyeznénk el, amelyen havi bontásban a Siklós J. könyvét tematikusan feldolgoznánk, és minden gyülekezetben megkérnénk egy missziós lelkületű presbitert és egy nőszövetséges nőtestvért, hogy gondolja a falíjságot. Végezzék el a havi frissítést.

Felvetődik annak a lehetősége is, hogy a két szövetség egyetértésben készíti el ezeket a falíjsági anyagokat, amelyeket – mielőtt szétküldenénk a gyülekezeteknek – az esperes testvérek címlistájának segítségével, az anyagokat *Hajdú Zoltán Levente* és *Gilicze Andrásné* jóváhagyná. Ezen az úton megvalósulhatna a két szövetség és a gyülekezetek közötti operatív kommunikáció és egyetértés. A falíjságok szolgálnának kapcsolóként sokak számára.

Szeretettel, Judák Endre  
Gödöllői Református  
Egyházközség



## A megújulás kezdete 2022 tavaszán

„Újuljatok meg lelketekben és elmétekben.” (Ef 4,23)

Szeszélyes az időjárás, de vitathatlanul beköszöntött a tavasz. Megújul a teremtet világ. Legyünk nyitottak hasonló átalakulásra a Presbiteri Szövetségben is!

Szívélyes megszólítást, meghívót kaptunk ennek érdekében a berekfürdői Megbékélés Házába: a MRPSz Megújulási konferenciájára. Közel két évig „be voltunk zárva” a korona-vírus miatt, de – Istennek hála – most már mehetünk! Öröm újra ott lenni és örömteli találkozásokat átélni. Mindannyian mennyit imádkoztunk – és valljuk be, aggódtunk – *Szabó Dani* bácsiért, akit ugye mindenki ismer? És most itt van közöttünk és záró imával ő fejezi be a konferenciát. Kegyelemből tartattunk meg és vagyunk együtt!

A konferenciát a munkatársak és a vezetőség gondosan előkészítette és micsoda előadói kart kértek fel: *Balog Zoltán* püspök úr, *Hajdú Zoltán Levente* lelkipásztor, egyházunk Missziói Szolgálatának szakmai vezetője, *dr. Tóth János* Missziói és Presbiterképzési elnök, *dr. Viczián Miklós* alelnök – és mindezt levezette, összekötötte *Bor Imre* elnök. A lelki megújulást az áhítatok és az istentiszteletek erősítették. Mi, résztvevők is az ország minden részéből jöttünk, de milyen jó, hogy a szolgáló lelkészek képviselték mind a négy egyházkerületünket. Különösen értékeltük, hogy szombat estére a távoli Nyíregyházáról jött el *dr. Gaál Sándor* esperes úr az istentiszteletet megtartani.

A szervezeti megújuláshoz a kiscsoportok javaslatait megismerhettük, ezek is befolyásolják a jövőbeli dokumentumaink kialakítását.

E hétvége sűrű programjából áttekinthettük egyházunk és a Szövetség kapcsolatát, a szervezetünk előtt álló lehetőségeket és feladatokat, helyét a közegyházban, benne a sajátunkat és felelősségünket.

Urunk, áldásodat kérjük az elkövetkezendőkre!

Mester Mária

**Még egy kis mozaik:** mivel a meghívóban az is benne volt, hogy „Hozza magával bátran akár házasársát, gyülekezetéből presbiter testvérét!”, én marosvásárhelyi testvéreimet kérdeztem, hogy eljőnnének-e. Hárman örömmel igent mondtak, és ők hamarabb Berekfürdőre értek, mint mi néhányan Tolna megyéből. Vállaltak egy feladatot is: elviszik Marosvásárhelyre az Erdélybe ajándékozott Presbiter lapokat – amit, tekintettel a mennyiségre, nem is olyan könnyű megoldani. De sikerült!

Íme egy rövid úti beszámoló: „A Királyhágón keményen havazott, alig lehetett látni az utat. Emellett a sok kanyarban a Presbiter-ek mind dőltek rám. Ugyebár 2.000 Presbiter-rel osztottam hátul a helyen. Mondtam Katinak, hogy

<Szólj már rá a Presbitereidre, üljenek már helyt egy kicsit!>.

Na, de ez csak a tréfa kedvéért, nem volt kellemetlen. Hála Istennek, balesetmentesen hazaértünk.” Berekfürdőn is vidáman voltunk együtt.





ROVATVEZETŐ: DR. SZABÓ ZSOLT

## Mai presbiterek

## JÉZUS A MÚLTAM ÉS JELENEM

„Mert kegyelemből tartattatok meg, hit által, és ez nem töletek van: Isten ajándéka ez.” (Ef 2,8)

Az életünkben kellenek a keretek, a biztos pontok, csak nem mindegy, mihez és kihez igazítjuk. Erről bátran kell szólni is, kell a bizonyágtétel, ahogyan a Lukács 9-ben figyelmeztet az Úr. „Mert aki szégyell engem és az én beszédeimet, azt az Emberfia is szégyellni fogja, amikor eljön a maga, az Atya és a szent angyalok dicsőségében.”

Jézust nem lehet időkorlátok közé szorítani, hisz Ő az Alfa és Omega, a kezdet és a vég. Csak az én rövidke földi vándorutamban kérdés, és a tiédben is, hogy van-e múltad és mi a helyzet a jelenben: Kihez tartozol?! A földi életünkben sokszor a múltat el akarjuk felejteni, vagy éppen meg akarjuk szépíteni. Főleg életkorunk előrehaladtával „minden megszépül” – szokták mondani. De mi van Krisztussal, vagy a nélküle töltött idővel? Ha „igazi” találkozásunk lett Jézussal, akkor hiszem, hogy Pál apostollal mi is elmondhatjuk, mindent kárnak és szemétnak ítélek, ami volt. Mi jellemezte azt az életet, amikor még nem ismertem őt?! Sok mindent megtettem, amit egy jó református megtehet. Így neveltek, ebbe születtem. De hát mindez addig semmi, amíg be nem ismerjük: „Isten igaz, viszont minden ember hazug” (Róm 3,4).

Egy csodálatos ének jut eszembe, a 329. dicséret 2. verse (Ref. énekeskönyv 412.):

„Nem éltem még e föld színén: te értem megszülettél;  
Még rólad mit sem tudtam én: tulajdonoddá tettél;  
Még meg sem formált szent kezed,  
Már elválasztál engemet,  
Hogy társam légy e földön.”

Még rólad mit sem tudtam én?! Történeteket hallottam, olvastam ígéket, de ezek még csupán ismeretek voltak, mint sok minden a világ dolgaiból. 18 évesen egymás után több próbatétel jött, de akkor én még nem tudtam, hogy Ő zörget. Örültem, hogy felgyógyultam egy súlyos betegségből, átvészeltem a nehézségeket. De hogy ez Tőle van, vagy Neki adjak hálát ezért, még formalitás volt. Még nem ismertem azt az ígét: „Mert ő megsebez, de be is kötöz, összezúz, de keze meg is gyógyít” (Jób 5,18). Ez csak jóval a Vele járásom után lett nagy jelentőségű az életemben. Abban az időben rám is az volt a jellemző, mint a gazdag ifjúra. Én is sorolhatnám a mentségeket, és szinte hallom: „van egy fogyatkozásod”. Igen elszomorít, mert ma már tudom, nem egy, hanem igen sok volt. A folytatást szintén ismerjük, és valljuk be, ha komolyan vesszük, még ma is gyorsabban ver a szívünk. „Add el minden vagyonedat, oszd szét a szegényeknek, és kincsöd lesz a mennyben, azután jöjj, és kövess engem!” Eladni mindent? Tizedet adni mindenből?! Idő, erő, anyagi?! Több mint két óra naponta – nem túlzás ez? Jönnek a további kifogások: fontos teendők, egy kicsit az Úrnak, de ott a világ is. Inkább ő segítsen, majd mi megmondjuk mit! Ismerős?

Az Úr szüntelen zörgetett. A párválasztás nehezen ment. Be kell valljam, Önélküle kerestem. Igaz, imádkoztam, de a feltételeket én akartam diktálni. Itt is közbelépett. Világi embereken keresztül egy hívó lányt küldött, ezzel elkezdte megfordítani az életem. „Közlebb vonlak magamhoz” – engedtem. Ő és a testvérek formáltak a gyülekezeti közösség és Isten ígéje által. „Megnyugtát téged, ha az orcám megy veletek?” (2Móz 33,14) Drága ígét ez. Így kezdtük el közös életünket és így éljük ma is. Azt nem mondom, hogy nincsenek görögöök, bukások, de Ő felel. Sok próbát megéltünk, talán hosszú

lenne mindent elsorolni, de egy biztos: „megrepedt nádszálat nem tör el, és füstölő méceszt nem olt ki, míg győzelemre nem viszi az ítéletet” (Mt 12,20). Van megújulás, ha elfogadom Jézus áldozatát, ezt a drága vért, amely a Golgotán értem is aláfolyt. Ez megelevenít, a száraz nád üdévé lesz, a mécses lángoló szövétnekké válik. Szomjazol? Sújts a sziklára – mondta Mózesnek. Nézz a Golgotára, és meggyógyulsz!

Krisztusban az életnek olyan új területei tárulnak fel, hogy csak csodálkozik és ámul a lélek.

Benne az élet győzött. Ebben az életben Krisztus erejében telhetnek mindennapjaink.

Az önző életből – amikor a hit átvált a Jézusért élő életbe – akkor kezdjük felfogni, hogy mi is az élet. „Igaz az a beszéd, és teljes elfogadásra méltó, hogy Krisztus Jézus azért jött el a világba, hogy a bűnösöket üdvözítse, akik közül az első én vagyok!” (1Tim 1,15)

Újabb próba az élet és a halál között: hátsófalú infarktus – még mélyebb átélés, igazi hitpróba.

Itt dr. Keszi Krisztina zambiai orvos-misszionárius elhívása jut eszembe, aki így indult: „Itt vagyok Uram, kezdedbe teszem az életem, semmi kifogás, semmi feltétel, azt teszel velem, amit jónak látsz!”

Én is így indultam a beavatkozásra, hozzátéve még: „Istennem, légy irgalmas nekem, bűnösnek!” (Lk 18,13/b). Másnap minden más lett. Ez már nyolc éve történt. Azóta is sokszor jut eszembe: Vigyázatok tehát, mert nem tudjátok, hogy melyik órában jön el a ti Uratok! (Mt 24, 42).

Készen vagytok Testvérek? Van olaj a lámpásotokban?

„Siessetek, hamar lejár!/Kegyelme már régóta vár./Ma még lehet, ma még szabad,/borulj le a kereszt alatt!” – figyelmeztet egy gyönyörű lelki énekünk.

Nem vagyok tökéletes, hibázok, vétkezem, de mikor tudatára ébredek, azonnal az Úr elé viszem, bízva, hogy megmenekülök ingyen kegyelemből.

Testvérek, rájöttem, nincs más út, elfogadni a felkínált ajándékot, elfogadni a meghívást, mert még tart a kegyelem. Elfogadni és engedni, hogy munkálkodjon az Úr. Nincs olyan mélység, amelyből nincs kiút, mert mindenkivel terve van. Csak merjek őszintén válaszolni, ha megkérdezi: ki vagy te fiam? Nem úgy, mint Jákob az atyai áldásnál, hanem amikor visszatért, ott a Jabbók révénél, ahol ki merte mondani – én egy hazug, csaló, bűnös vagyok –, és ezután jött csak az igazi áldás: Mostantól IZRAEL vagy.

Te ki vagy? Neked is felteszi ma a kérdést, légy őszinte, és életet nyersz, majd bátran énekelheted te is:

„Tudom, az Úrnak terve van velem!/Ezért hálás életem,/Őt dicsérem szüntelen./Tudom, az Úrnak terve van velem!”

Végül egy Spurgeon idézettel zárom bizonyágtételemet: „Szeretném, ha azok közé számláltatnék, akik igazságban éltek, de ha tökéletes is volnék mindenben, akkor sem próbálnék meg a saját igazságomra alapozva élni. Hitben élni sokkal biztonságosabb és boldogabb dolog, mint érzéseinkre támaszkodni. A szőlővesszőnek jobb a tőkén, mintha attól elszakadva élne. Nagyszerű és szent dolog az Úr Jézushoz ragaszkodva élni.”

Nyíri Lajos presbiter, Mátészalka-Kertvárosi gyülekezet





MARGIT ISTVÁN

## „HÁROM HAZA SZOLGÁLATÁBAN”

Gyülekezetünk könyvtárának böngészése közben akadtam rá Bütösi Jánosnak a címbeli önéletrajzi ihletésű kiadványára. Nem tudtam ellenállni a kísértésnek, hogy azonnal el ne kezdjem olvasni. A Protestáns Missziói és Tanulmányi Intézet gondozásában megjelenő, szép kiállítású kötet tartalmában is rendkívül gazdag. Egy olyan ember életútját mutatja be, aki példaképpé lett mind az amerikai magyar, mind pedig az egyetemes reformátusság számára. *„A nemzedékeken át egyházához és Istenéhez hű vidék gyermeke két vihar közötti szélcsendben valahol meghallotta a halk és szelíd hangot. Megfogott egy felé kinyújtott kezét. Ez a kéz óvta őt. Ez a hang vezette és vezeti. 'Szerencsére' nem hagyta el, és nem is fogja elhagyni: ha 'külső' embere talán erőtlenedne is, a belső szüntelen megújul.”* – írta róla a könyv előszavában Márkus Mihály püspök.

Bütösi János mély nyomot hagyott reformátusaink életében. Nemcsak egyházának tagjai, egykori diákjai, szolgatársai emlékeznek rá hálával, hanem mindazok, akik ismerték őt. Jómagam csupán egyetlen alkalommal találkoztam vele, áldott emlékü apósom, Hodosy Imre egykori délvidéki református püspök temetésén. Együtt fogadták őket a Debreceni Református Teológiai Akadémia díszdoktoraivá, így útjaik valamelyest keresztezték egymást. Röpké találkozásunk mély nyomokat hagyott bennem. A temetésen elmondott rövid búcsúbeszédében a Szentírás aktuális üzenetére irányította a figyelmet. Nem az embert, az egyházfőt méltatta, hanem az őt elküldő, őt szolgálatba állító és a szolgálatban megtartó Istent magasztalta.

Bütösi János életpályája rendkívül gazdag és változatos volt. A Szabolcs megyei Nyírgyulajon született 1919. december 18-án. A helyi elemi iskola elvégzése után a ceglédi Kossuth Lajos Királyi Állami Reál-gimnázium diákja lett. Itt vallásánára, Czákó Jenő volt rá nagy hatással. Érettségi után a debreceni Magyar Királyi Tisza István Tudományegyetem Református Hittudományi Karára iratkozott be, ahol 1946-ban szerzett lelkési oklevelet. Rövid ideig munkácsi segédlelkész, majd a Bethánia Egyesület utazótitkára. 1947 őszétől a Texas állambeli Austin Presbiterianus Teológia ösztöndíjasa, közben tanult a princetoni Teológiai Szemináriumon is. 1949-ben a megváltozott politikai helyzet miatt nem kapott engedélyt a hazatérésre, így végleg az Egyesült Államokban maradt.

1950-től a hammondi, 1955-től pedig a McKeesport-i református gyülekezetek lel-

kezse. 1953-ban megházasodott, Lorraine Nickelt vette feleségül, akivel két gyermeket neveltek fel. 1960-tól South Norwalk, 1976-tól pedig tizenhárom esztendőn át, egészen a nyugdíjazásáig Bridgeport lelkipásztora. Közben a pittsburghi egyetemen doktori fokozatot szerzett.

1959 és 1963 között a Krisztus Egyesült Egyházához tartozó Kálvin Egyházkerület főjegyzője, 1967 és 1971 között elnöke, majd 1975 és 1979, valamint 1981 és 1985 között a Kálvini Zsinat püspöke. Több éven át a New Haven-i Yale University teológiai fakultásának professzora, az Amerikai Magyar Szövetség alelnöke. 1990 és 1998 között a Debreceni Református Teológia missziói tanszékének vezetője, 1991-től a Magyar Református Világszövetség elnöke.

Az 1950-es években kiadta az *Ébredés* c. folyóiratot, 1968-tól a *Reformátusok Lapja*, 1975-től pedig a *Calvin Synod Herald* főszerkesztője. 1990-ben a Debreceni Református Teológiai Akadémia díszdoktorává avatták. A Connecticut állambeli Sheltonban hunyt el 2010. július 12-én.



Számos kötete jelent meg nyomtatásban. A már említett önéletrajzi kiadványa mellett megemlítendő a „Hatvankét nap a föld körül – A Magyar Reformátusok Világszövetségének szolgálatában” című emlékirata, a „Tévtanítások pergőtüzében” című könyve, amelyben korunk jelentősebb szektáit, hamis prófétáit veszi górcső alá (ez utóbbi kötete a Református Presbiteri Füzetek sorozat részeként több kiadást is megért). Ugyancsak értékes „A missziológia,

mint teológiai tudomány” című teológiai jegyzete és az „Ébredés, egyház, egyesület a 'felette nagy titok' fényében” című rövid tanulmánykötete. Jelentősek még az igehirdetésgyűjteményei és jubileumi kiadványai, amelyeket az Egyesült Államokban adtak ki magyar és angol nyelven. Halála után jelent meg az „Áldjad én lelkem az Urat!” című teológiai önéletrajza.

Meggyőződéses kálvinista volt. *„Hetedikes gimnazista voltam, amikor egy egész nyarat Kálvin Intitúciójával töltöttem. Elkértem a tiszteletes úrtól, aki boldogan adta át, mivel nem olvasta azt senki a faluban. Átrágtam magam az Intitúciónak mindkét kötetén, szinte le sem tudtam tenni, úgy faltam. Akkor jöttem rá, hogy nekem Kálvin testvérem a hitben...”* – írta önéletrajzi kötetében.

Egyházvezetőként az egyház elvilágiasodása ellen harcolt, szorgalmazta az evangélizáció végzését. Szívégye volt az amerikai reformátusság sorsa. Kudarcként élte meg, hogy a Kálvin Egyházkerület, az Egyesült (független) Magyar Református Egyház és a Presbiterianus Egyház egyesülésére irányuló kezdeményezés egyetlen aláírás miatt (egyik püspöktársa visszalépett) meghiúsult. Szomorúan szemlélte az amerikai reformátusság létszámának apadását, minden rendelkezésére álló eszközzel küzdött is ellene.

*„Személyisége lelkesítő volt, lendülete magával ragadott. Békességteremtő volt – így a hegyi beszéd szerint boldog is, de nem kerülte el a konfliktusokat csak azért, hogy neki alkalmilag könnyebb legyen...”* – mondta el róla megemlékezésében egyik kedves diákja. Másik tanártársa pedig így búcsúzott tőle: *„Bütösi János sokak tanítója volt. Nemcsak a diákokat tanította, de tőle tanultunk tanárok, lelkészek, politikusok, egyházi vezetők mindannyian.”* Élete és munkássága hatalmas bizonyágtétel volt mindazok számára, akik ismerték őt: Amerikában, Magyarországon, a Kárpát-medencében, Nyugat-Európában, vagy a Föld bármely országában.



Irodalom: Gaál Sándor – Gonda S. László: Bütösi János emlékezetére. (Református Tiszántúl, 2010/5); Gaál Sándor: Emlékezés a 100 éve született Bütösi Jánosra. (In. Studia Debreceni Teológiai Tanulmányok, 2019/2).

# Interjú dr. Békefy Lajos Ph. D. leköszönő felelős szerkesztővel

Beszélgetőtárs dr. Viczián Miklós mb. felelős szerkesztő

DR. BÉKEFY LAJOS MIUTÁN SZÖVET-SÉGÜNK HIVATALOS LAPJÁNAK, A PRESBITER-NEK 31 ÉVEN ÁT HŰSÉGES FELELŐS SZERKESZTŐJE VOLT, IDÉN ÁPRILISBAN VISSZAVONULT, ÉS KÉRTE FELMENTÉSÉT MEGBÍZATÁSA ALÓL. EZ ALKALOMBÓL TEKINTÜNK VISSZA VELE AZ ELMŰLT HÁROM ÉVTIZEDRE, ANNAK SOK SZÉP, DE IDŐNKÉNT KÜZDELMES IDŐSZAKÁRA IS.

*Eredeti elhívásodat tekintve lelkipásztor vagy. Fel tudod idézni, hogyan kaptad erre az elhívást?*

– Mintha ma történt volna. 16 éves voltam, amikor szüleim 1956-ban Svédországba menekült barátai, küzdő társai később meghívtak egy ifjúsági evangélizációs nyári táborba Malmö mellé. Olyan közvetlen, testvéri, bibliás fiatalok voltak együtt egész Skandináviából, és a balti országokból, hogy egyszerre kinyílt előttem az egyház, még inkább Jézus Krisztus egyetemességének tág horizontja. Modern énekeket énekeltünk, több nyelven imádkoztunk együtt. Megrendített a lelki szabadság, Krisztus Lelke legyőzött és egy délelőtti imádkozás után boldogan álltam fel, öleltem meg a mellettem állókat, ülőket. Mennyei könnyűség, valami egészen különös belső fény áradt szét rajtam. Szüleimnek megtelefonáltam, teológiára szeretnék menni. A konfirmációkor a győri gyülekezetben Pataky László tudós lelkészemtől kapott Ige élő írásként izzott bele egy életre szívembe: *Ahol van a ti kincsetek, ott van a ti szívetek is* (Máté 6,21). Napnál világosabban láttam: az én kincsem Krisztus, ővé a szívem. Ebben a meggyőződéssé érett hitemben életem későbbi nagy nehézségei csak megerősítettek. Közben azt is megtapasztaltam, hogy Megváltómnak én is, és minden ember drága, mert az életét adta érettünk, hogy örök életünk legyen (Jn 3,16), és megtaláljuk földi rendeltetésünket, amit nem emberek programoznak belénk, hanem életünk elrendelő Ura.

*Mi, a PRESBITER olvasói, elsősorban mint publicistát, közírókat ismerünk. Sokunk-*



*nak küldöd rendszeresen blogjaidat is. Mikor váltottát át a parókus lelkészségből erre a területre?*

– Valójában az írás mint önkifejezés, a fehér papír mint a magammal történő szembesülés lapja őszinteségre és önvizsgálatra kényszerít, mert sem a papírnak, sem önmagunknak, legfőképpen Istennek nem hazudhatunk. Gimnazista koromban már Győrben megjelentek verseim, írásaim. Valójában Isten írógépezet, íródeákjának születtem. Így miközben Pesterzsébet-Szabótelepen közel tíz éven át parókus lelkész voltam, s templomot építettünk, az ifjúságot sikerült szépen összegyűjteni, közben is írogattam, sőt a Reformátusok Lapjánál már újságíróként működtem. Elvégeztem a diplomásoknak indított újságíróképzőt. Amikor pedig gyülekezeti lelkészként szolgáltam, igyekeztem református kultúrpezszt is vinni a gyülekezetbe. A hit nemzeti kultúrateremtő ereje tudatosítására. Erdélyi, hazai írók, japán református költő voltak a vendégeink. Tehát nem volt váltás a Presbiter megindítása, csak más keretek közötti folytatása az alkotó munkának. Azóta határon túli öt lapnak lettem rovatvezetője, több, mint 3900 írással

jegyzik, 25 könyvem, könyvfordításom jelent meg. Közéleti szolgálatomat 25 éven át a KDNP Protestáns Műhely külügyi és tanulmányi vezetőjeként végeztem. A Barankovics Alapítvány több politikai és ökoetikai könyvemet megjelentette, hálás vagyok ezért is. Az írás a leghűségesebb társam, velem marad egészen a halálig. Vezérgém ezen a területen: *Ha kitarotok tanításomban, valóban tanítványaim lesztek, megismeritek az igazságot, és az igazság szabaddá tesz benneteket* (Jn 8,31–32)

*Tudományos fokozatot is szereztél. Annak mi volt a témája?*

– Igen. Szoktam volt mondani, a teológiát háromszor végeztem el: először Budapesten, majd Berlinben és Wittenbergben, aztán Heidelbergben, összesen négy ösztöndíjas évem alatt. Régen megérlelődött bennem a tudományos munka. Előbb rendszeres teológiából, majd pneumatológiából, aztán szociáletikából, világvallás-kutatásból írtam tudományos tanulmányaimat. 1979 óta tagja voltam négy évtizeden át a MRE Doktorok Kollégiumának, ahol az Irodalmi Szekciónak 5 éven át elnöke is lehettem. Tudományos értekezésemet Szentlélek-tanból írtam, a modern pneumatológiák összehasonlításából Heidelbergben, Debrecenben védtem meg. Ma főként protestáns kiberetikai és gazdaságetikai, kultúretikai kérdésekkel foglalkozom és esztétikával. Sok mindent meg kell még írnom, ha az Úr engedi. Tudományos munkálkodásom vezérgéje: *nálam nélkül semmit sem cselekedhettek* (Jn 15,5).



*Hivatásod egy időre a börtönmisszió területére vitt. Hogy élted ezt meg?*

– Igen, 2002-ben befejeződött a Magyar Rádió református adásaiban társszerkesztői szolgálatom, utána kerültem a börtön óriásba, a Pálhalmi Büntetés-végrehajtási Intézetbe lelkésznek. Először nehéz volt a váltás, a stúdióból a rács mögötti világra, de az Úr ott is előttem járt. Nagy sebességgel felsőfokú büntetés-végrehajtási végzettséget, majd a sárospataki teológián börtönpasztorológusi szakdiplomát szerezhettem. Az a kérdés foglalkoztatott, hogyan, milyen bibliai, és egyéb lelki módszerekkel lehet az elítéltek személyiségét a szürkeségben megőrizni, esetleg fejleszteni. Sok áldott és megrendítő tapasztalatot éltem meg feleségemmel, önkéntes szolgatársammal és a fogvatartottakkal együtt. Ott is mindig felfelé és előre, s a rászoruló “mákos ruhás” elzártakra tekintettel kértem el a feladatokat a Lélek által. És tudtunk kiváló parancsnokaimmal, s az állománnyal együttműködve két börtönkápolnát építeni, fogvatartottnak írt hit és valláserkölcsi munkafüzetet kézbe adni. Kiadták a Covid időszak alatt keletkezett, 50 imát tartalmazó imafüzetünket is. Sikertült a romák világimanapját bevezetni és minden évben ünnepelni megrendítő és spontán imákkal, énekekkel. Önálló női énekkarunkkal még a környék gyülekezeteibe is kijártunk szolgálni. A mélységben is gyönyörűséges volt megtapasztalni Urunk jelenlétét. Felejthetetlen Csiba Kálmán püspök úr szolgálata, aki a „Fény a rácsokon” börtönkötetét hozta el a női fogvatartottak közé. S ő lepődött meg leginkább, hogy verseit elkezdték szavalni a lányok, asszonyok. Szem nem maradt szárazon. Vezérigém volt az évek alatt: *Ahol az Úrnak Lelke, ott a szabadság* (2Kor 3,17).

*Térjünk rá a PRESBITER újságra! Hogyan emlékszel a kezdetekre, és a lapszerkesztés főbb állomásaira?*

– A kezdeteket ugyanúgy, mint mindenben, az Úr intézte, de a folytatást is. Éppen az NDK menekültek közötti hivatalos menekültszolgálat után voltam. Megírtam lelkési naplóm Magyarul, németül arról a feledhetetlen 14 napról, amit a csillebérci menekülttáborban lelkési, lelkigondozói szolgálattal töltöttünk, *Balog Zoltán* lelkész-társammal, feleségemmel és másokkal. A németek rengeteg dolgot hagytak hátra, a Máltai Szeretetszolgálat is. Szétosztottuk a Budapest-Déli Egyházmegye lelkészei között, ahol akkor egyházmegyei lelkész voltam. És a német követség adott némi pénzecske is. Arra gondoltam, abból lapot tudok alapítani. S úgy lett. Létrehoztam a Hit és Jövő című nagybudapesti lapot. Aztán amikor megalakult a Presbiteri Szövetség, bekopogtattam a Ráday utcai irodába. Felajánlottam, hogy a Hit és Jövő legyen a Presbiteri Szövetség lapja, amit azonnal



Presbiter címre írtunk át. Balla Tibor, dr. Ritoók Zsigmond, Kovács Péter, majd dr. Szilágyi Sándor elnökségi tagok örömmel vették a javaslatot és támogatták a lap indítását. Dr. Hegedűs Loránt zsinati elnök püspök úr is. Így aztán előbb 12 oldalon, majd az évek során bővülve, tartalmasabbá, rovatossá válva, határon túliak felé az első pillanattól kinyújtott kézként megindult a lap. Egyre ismertebbé és igényteltebbé vált. Aztán 24 oldalas lett, 8-10 fős szerkesztőbizottsággal. Rovatgazdákkal. Két lelkész-társam is nagy buzgósággal volt közöttünk szerkesztő-szerzőként: Hegyi-Füstös István és dr. Papp Vilmos. Mindkettőjük sajátos színnel gazdagította lapunkat. Végül pár éve olyan színes borítókkal jelenhettünk meg, amelyek képileg, formailag is keresetté tették a Presbitert nem csak presbiteri körökben. Hálás vagyok, hogy imádsággal kezdődött és végződött minden ülésünk, imában fogantak a laptervek, és ez a lelkiség sugárzott át a kinyomtatott példányokon is. Adja



Isten, hogy a Lélektől adott drága üzenetek mindig megtalálják a megfelelő formát a jövőben is, s lehessen továbbra is a Presbiter Isten megbocsátó, újjáteremtő, közösség-építő szeretetének a kedvelt, szívesen kézbe vett hírnöke. Vezérigém volt és maradt: *Sok zaklatás ellenére a Szentlélek örömeivel (cum gaudio Spiritus Sancti) fogadtátok be az Igét* (1Thessz 1,6).

*Végül egy kis statisztika. Tudnál pár jellemző adatot mondani a PRESBITER-rel kapcsolatban?*

– Résztben már utaltam erre. Mennyei Főszerkesztőnk megengedte, hogy 31 éven át 184 számnak lehettem felelőse, megálmodója, szerzőinek toborzója határon innenről és túlról. 3 600 oldal laptervét, képi és szerkezeti tervét rajzolhattam, írhattam meg. 184 lapajánlót írtam, és küldtem szerkesztéshez itthon és a nagyvilágba. 500 cikkem jegyzi szolgálatomat a lapnál. Bizonyára hiányozni fog ez a lelkembe-lelkemből írt munka és az alkotás ritmusa. De annyi még az írnivalóm, s várnak még Istentől adott tervek, hogy csak hálával tudom megköszönni a 31 felelős szerkesztői évet. És mert kincses igével indult és folytatódott egész pályám, szolgálatom a mélyben és a magasban, itthon és külföldön, csak remélni és kérni tudom, hogy a mennyei kincset, élő Uramat majd odaát is megtalálhatom, magasztalhatom örök hallelujával...

*Köszönjük eddigi hűséges felelős szerkesztői szolgálatodat. Adjon Isten még sok további termékeny évet, jó egészséget, és örömet a munkában!*

– Köszönöm! Legyen Urunk őrizője továbbra is lapunknak, Szövetségünknek s presbiter testvéreimnek itthon és szerte a magyar református gyülekezetekben a nagyvilágban! *Ne félj te kicsiny nyáj; mert tetszett a ti Atyátoknak, hogy néktek adja az országot.* (Luk 12,32).

## HOLZHAUSENI PRESBITERI ONLINE KONFERENCIÁRÓL ASSZÍRIA RABJAI - A REMÉNYSÉG FOGLYAI - VÁLSÁG ÉS VÁLTSÁG

Ezzel a címmel tartotta 19. presbiteri konferenciáját április 8–10. között Holzhausenben a *Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége*. Presbiteri Szövetségünk ez évben csak online tudta „képviseltetni” magát. Ezúttal a szombati előadás gondolatait közöljük.

Dr. Kató Szabolcs, a kolozsvári Protestáns Teológiai Fakultás tanára kiemelte, hogy előadásában nincs bűjtött aktuálpolitikai üzenet. A válság bizonytalan állapot, reménytelen helyzet. A Bibliában a válság, és annak feloldása (azaz a váltság) mindig konkrét. A váltság jelentése: adóst ki-, ill. megváltani a szorult helyzetéből. Kr.e. a 8. századig nyúlunk vissza. Az akkor ismert világ minden állama által vívott „világháború”, a szír-efraimita háború. AsszírIA és Babilon átveszi a hatalmat, átörökíti a Kr.e. a 3. évezredben keletkezett sumér írást, betűkészletet (akkád nyelven). A 2. évezredet a nagy birodalmak rivalizálása jellemzi, AsszírIA a 9. századig hanyatlik. Három nagyobb városa: Ninive, Assúr, Khorsabad. A 7. században elérte maximális territóriumát. Ideológia: a.) az asszír király a világ ura, b.) AsszírIA kegyetlen katonáállam, a népeket az teszi lázadókká, hogy nem tartoznak AsszírIAhoz, c.) ez önmagában válság, amit meg kell oldani, d.) a harcosok nem érdekeltek a kereskedelemben, sem a mezőgazdaságban, e.) az asszírok katonák, a babilóniaiak kereskedők. Ha AsszírIA győz, az természetes. „Győznünk kell, mert ha veszítünk,

minket kínoznak meg.” A válság forrása az ördögi kör: a katonai apparátus fenntartása költséges, ezért folyamatosan új területeket kell elfoglalni. Minél több az új terület, annál több katona szükséges.

Az arám államok nem egységesek, addig tudnak virágozni, amíg AsszírIA „megengedi”. A Saul, Dávid, Salamon alatt egységes Izráel ekkor már két külön királyság. A szakadás újabb válság jele és következménye. Az asszír terjeszkedés miatt Damaszkusz és Izráel is válságban van. Júdában Maaszéjáhút, a trónörökösöt meggyilkolják, testvérháborúk következnek. Ézsaiás rámutat, hogy a nép válsága nem politikai, nem emberi természetű. **Az igazi válság Isten és a nép között van. A válság az Istennel való kapcsolat megromlása! Nem AsszírIA az igazi probléma, ő csak bot Isten kezében, de nem a bot a hibás!** „Lássatok túl AsszírIán!” **Ha meg akarjátok oldani a válságot, Istennel rendezétek kapcsolatokat! Mindenki egyenként.** „Ne féljetez politikai, háborús eseményektől, ahogy a pogányok félnék! Eltávolodtatok Istentől, térjetez vissza hozzá! Ha nem hisztek, nem maradtok meg. Az Urat, a ti Isteneteket féljetez!”

Záró gondolatként elhangzott, hogy Európa elöregedése, a klímaváltozás, és a járvány terjedése ugyanarra az emberi hozzáállásra vezethető vissza. Reményünk, hogy a következő évben személyes találkozásra is lehetőség nyílik Holzhausenben.

Váci Gábor

## 4 EGYHÁZ – 4 VALLÁS FÜZESGYARMATON

Ezzel a címmel nyílt 2021. szeptember 24-én a Csánki Dezső Helytörténeti Egyesület időszaki kiállítása településünkön, amely egy hónapig volt látható az Egyesület Sport utcai épületében.

A római katolikus, református, unitárius egyház, valamint a zsidó hitközség feltehető dokumentumaiból (bibliák, énekes- és imádságkönyvek, eredeti házassági-, keresztelõi-, konfirmációi-, halotti anyakönyvi levelek sokasága) gyűlt össze közel 300 év anyaga.

A kiállítás bevezető előadását Nagy László muzeológus tartotta, a megnyitó beszédet Tóth Zoltán református lelkész mondta, a zsidó tárgyakhoz kötődő tudnivalókat pedig Horváth Sándor, a Békéscsaba-i Hitközség elöljárósági tagja ismertette.

Füzesgyarmat neve a korai okleveles forrásokban 1219-ben jelenik meg először, „GARMOTH” néven.

A középkori egyházzal nagyon kevés adatunk van. Az első templom eredetileg katolikus lehetett, mert amikor az 1782-ben a régi templomot elbontották, minden téglán keresztet találtak, ami arra utalhat, hogy az első templomot nem a protestánsok építették, ők csak később vették birtokba.

Hogy mikor vette fel Gyarmat népe a református vallást, nem tudjuk, de az 1500-as évek közepén vidékünkön már ismerték a reformáció tanait.

1635-ből való első tárgyi emlékünknél, ónkancsó és aranyozott Úrasztali kehely,



amely arról tesz bizonyosságot, hogy ezekben az időkben már önálló református gyülekezetnek kellett lennie.

A kiállításon bemutatott „jeles” reformátusok életrajzát, akik településünkön maradandó értéket alkottak, valamint olyan gyarmati reformátusok életét, akik országos hírnévre szert tettek településünk jó híréért.

Csak néhány név: BONYHAI BENJAMIN, aki az 1830-as évek nagy kolera-járványa idején Mezőberényben mint jegyző, aprólékosan kidolgozta a járvány elleni sikeres védekezést; GACSÁRI ISTVÁN, aki először „kutatta az írásokat”, s neki köszönhetően sokat tudhatunk Füzesgyarmat múltjáról.

CSÁNKI DEZSŐ történész, levéltáros (Helytörténeti Egyesületünk őt választotta névadójának); történeti topográfus, művelődéspolitikus, vallás- és közoktatásügyi címzetes államtitkár, a Magyar Tudományos Akadémia levelező (1891), majd rendes tagja (1900); Csánky Dénes festő apja. Édesapja, Csánki Benő füzesgyarmati református lelkész volt. HEGYESI JÁNOS parasztköltő, politikus; BORSOTHY GÉZA építészmér-

nök. Jeles reformátusaink között említhetjük NAGY LÁSZLÓ nyugalmazott egyházkerületi főjegyző urat; LACZKÓ LAJOS kőművesmestert; SZITÁS ERZSÉBET festőművészt (a képtárunk az ő nevét viseli); NAGYNÉ DIVIKI EMMA Budapesten élő okleveles építészmérnököt. Helyet kapott még volt presbiterünk INCZE LÁSZLÓ – akit két éve szolgált haza Urunk –, s ő volt az, aki a múlt feltárását, a hitélet kiszélesítését presbiteri hivatásának tekintette.

Mindenképpen hálával kell emlékeznünk GALAMBOS SÁNDOR hintókészítő mesterre, aki erős református gyökerekkel, magas szintű szakmai igényességgel, becsületesen készítette – nagyrészt kézi munkával – a hintókat, melyek a világ számos országában szolgálják a fogathajtás „szerelmeseit”. Őt 4 éve szolgált haza Urunk.

Ennek a hatalmas összegyűjtött anyagnak, fényképnek csupán negyed részét tudtuk kiállítani. Ezért úgy döntöttünk, hogy a Református Egyház anyagát a lebontás után bevisszük a templomba, s míg a templom belső felújítását nem akadályozza, addig az egész kiállítási anyag – időpont egyeztetés után megtekinthető.

Thomas Mannt idézve mi is elmondhatjuk: „Mélységes mély a múltnak kútja...”

Nagyon sokan járultak hozzá, hogy sokszínű, érdekes és értékes dokumentumokat is bemutatathassunk! Hála és köszönet érte!

SOLI DEO GLORIA!!!

Gergely Józsefné gondnok

# REMÉNYSÉGÜNK FÉLELMEINK IDEJÉN



A koronavírus járvány két éve tört rá az emberiségre és söpört végig a Föld összes országán. Eddig több mint 6 millió áldozatot szedett. Korábban soha nem látott szabályokat és korlátozásokat kellett bevezetni mindenütt. A járvány mindannyiunk napi életére, testi és lelki egészségére, társas kapcsolatára is közvetlenül kihatott. Az ötödik hullám vége felé reménységünk ismét felerősödik, Isten megtart bennünket a veszedelemnek idején. Napjaink e szörnyű csapását üdvörtörténeti összefüggésekbe helyezve érthetjük meg. Kérdéseimmel ezért kerestem meg dr. Szathmáry Sándor professzor urat.

*Professzor úr! Napjaink katasztrófái – árvíz, földrengés, vulkánkitörés, szélvihar, járvány, háború – hasonlíthatóak-e a Bibliában olvastott veszedelmekhez?*

Gondoljunk a tíz csapásra, amely Izraelnek az Egyiptomból való kijövetelét előkészítette (4Móz 7,3–5). A csapások elkerülhetetlenek voltak. Ezek közben Mózes mindig hirdette a reménységet, hogy Izrael fiai lássák, nem véletlenszerűen történtek a dolgok, hanem rend szerint, fokozatosan előrehaladva. A tizedik csapás pedig ajtót nyitott előttük a kiszabadulásra. Ők tehát a csapások között mindvégig a reménység emberei voltak. Legyünk tehát mi is a reménység fiai. A többiek helyett is reménykedjünk.

Egy másik példa, amint Pál tette, látta és hirdette a reménységet a Rómába vezető úton (ApCsel 27,9–44), 14 napon keresztül sem nap, sem hold, sem semmi fény nem volt látható a tengeren. Nagy vihar szorongatta őket. Minden reménységük elveszett életben maradásuk felől. A többiek csak a leendő hajótörést látják, de Pál azt is látja, hogy csak a hajó vész el. 276 ember megmenekül érte és övele, mert neki Rómába kell mennie.

Ezért kellene az egyházban az ilyen próféták, amilyen Pál is volt; akik látják a jelen értelmét, azt, hogy az Isten a rosszból is jót hoz ki a javunkra. A Római levélben azt olvassuk, hogy ahol a nyomorúság meg-növekedik, ott a kegyelem sokkal inkább bővül.

*Mire figyelmeztet bennünket az immár 2 éve tartó világjárvány?*

Ezek az Igék jönnek eléink, amikor a járvánnyal szembetaláljuk magunkat:

„Nincs itt maradandó városunk, hanem a jövődöt keressük.” (Zsid 13,14)

„Ha csak ebben az életben reménykedünk Krisztusban, minden embernél nyomorultabbak vagyunk.” (1Kor 15,19)

„A reménység pedig nem szégyenít meg, mert szívünkbe áradt az Isten szeretete a nekünk adott Szentlélek által.” (Róm 5,5)

„Mert meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelmek, sem jelenvalók, sem eljövendők, sem hatalmak, sem magasság, sem mélység, sem semmiféle más teremtmény nem választhat el minket Isten szeretetétől, amely megjelent Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.” (Róm 8,38–39)

„Bolond, még ez éjjel elkérik tőled a lelkedet, kié lesz akkor mindaz, amit felhalmoztál?” (Lk 12,20)

„Ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön.” (Mt 6,19)

„Valóban nagy nyereség a kegyesség megelégedéssel.” (1Tim 6,6)

A Rómába tartó hajóból mindent ki kellett dobálni. A 276 ember előtt Pál megtörte a kenyeret és ezt mondta: „*Én azonban most is azt tanácsolom nektek, hogy bizakodjatok, mert egy lélek sem vész el közületek, csak a hajó.*” Az ilyen helyzetekben szükség van a keresztyénekre. Azokra, akik hirdetik a reménységet.

Az Úr angyala szólt Pálhoz: „*Ne félj!*” A keresztyéneknek hallani kell a szót, ami a Bibliában 365-ször van leírva: – Ne félj! Neked Rómába kell menni és a 276 embert neked adtam ajándékba. Egy szigetre kell kivergődnötök. – És megmenekült mind a 276 ember.

A nagy tengeren egyetlen ilyen sziget volt. Málta. Emberileg elképzelhetetlen volt, hogy a hajó az óriási tengeren ezt a szigetet megtalálja, de az Úr vezette a hajót, és Pál, ahogy megérkezett Máltára, azonnal szolgált. A vérhasban szenvedő előljáró meggyógyult. Pál vele együtt sok beteget meggyógyított. A rátekeredő kígyót lerázta, és a sziget lakóinak megdöbbenésére semmi baja nem történt. Ilyen helyzetben kell lelki ajándékokat gyűjteni, és nagyon fontos, hogy a kezünk ne legyen üres.

*Mi a keresztyén ember reménysége ebben a helyzetben? Milyen tanítást ad számunkra az evangélium?*

Már itt e földön van reménységünk. Ehhez hozzátehetjük, amit Sidrák, Misák és Abednégó mondott Dániel próféta könyve szerint: de ha nem tenné is, akkor is hűek maradunk Istenhez (Dán 3,18).

Ma a vírus jelenlétének láttán hitben hordozzuk a következményeket.

Az emberiséget a mai időkben az arrogancia, az anyagiasság, a fajgyűlölet, a sovinizmus és hasonló önző gondolatok rákos daganatai emésztik fel. Erre jön a vírus, ami fájdalmas, de figyelmeztető. Az emberiség veszélyben van. Ezt a figyelmeztetést kell nekünk elmondani.

Filippi római kolónia volt, azaz római polgárok lakták. Ezért írja Pál nekik, hogy ők mennyei polgárok. Bár e világban élnek,

de egy másik világ polgárai és ahhoz tartoznak.

Ezt ne felejtjük el mi sem. Sok veszedelem ugyan körülvesz bennünket, de Jézus mindent legyőz, ha mi hozzá tartozunk. Sok minden elvész ugyan, mert hiszen a **hajót** nem ígérte, hogy megmenti, csak az életet. Ez a vírus tehát az életünk átrendeződését kívánja, ami nélkülözhetetlen. Pál imádkozott a hajón utazókért. A mi feladatunk is az, hogy hangozzanak kérések, esedezések, könyörgések minden emberért és az egész világért, mert az egész világ terhe reánk, keresztyénekre nehezedik. Ez alól ne térjünk ki! Vállaljuk ezt a terhet. Imádkozunk a világgért, amikor bajban van, úgy, ahogyan Pál tette, és mindenek előtt úgy, ahogy Jézus tette!

Beszélgőtárs  
dr. Rózsa Tibor presbíter  
Miskolc-Diósgyőr



## Benedek Elek PÜNKÖSDI HARANGOK

Olyan szépen cseng a harang,  
Mintha nem is harang volna,  
hanem ezer harangvirág  
Imádságos szava szólna.  
Piros pünkösdi vasárnapján  
Piros rózsák nyílnak a kertben,  
Kis szívünkben tiszta öröm  
Imádsága énekeljen.  
Piros pünkösdi vasárnapján  
Szálljon reánk a Szentlélek,  
S térde hullva mondjunk hálát  
A mindenség Istenének.



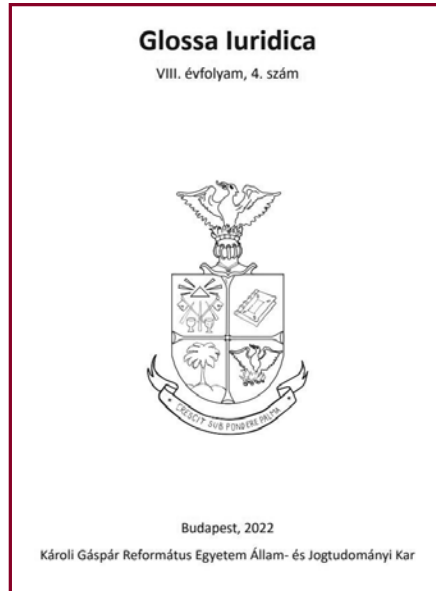
# „Példává is lettetek minden hívő számára...”

## Tanulmány Szövetségünk jogi útvesztőiről

... Sajnos nem abban az értelemben lettünk példává, mint a thesszalónikaiak (1Thessz 1,7). Szinte csak annyi a közös velük, hogy „sok zaklatás ellenére a Szentlélek örömeivel fogadtátok be az Igét”.

Érdekes egy jogtudományi szaklapban viszontlátni Szövetségünknek az elmúlt években elszenvedett jogi sérelmeit, és azok közegyházi lecsapódását. A Károli Gáspár Református Egyetem Jogi karának szakfolyóiratában, a *Glossa Iuridica* 2021/4. számában jelent meg *dr. Szabó Zsolt* tanulmánya *A szabad vallásgyakorlat és a civil szervezetek – A Magyar Református Presbiteri Szövetség jogállási kérdései* címmel.

A tanulmány szépen végigvezeti az olvasót a Magyar Református Presbiteri Szövetség (MRPSz) történetén, érintve az előd-intézményt, az 1926-ban megalakult Országos Református Presbiteri Szövetséget, annak 1950-es, kényszer alatti megszűnését, és újkori megalakulását 1990-ben. „A MRPSz tehát nem belső egyházi jogi személyként, hanem az egyháztól jogilag és szervezetenként független civil szervezetként jött létre 1990-ben” – olvassuk. Ennek okát a szerző elsősorban abban látja, hogy „az egyesületi bejegyzést találták



gyorsabbnak, szemben a zsinati törvényt módosítást igénylő, nehézkes, az MRE keretein belül működő, új szervezet létrehozását célzó eljárással”.

A cikk fókuszában az a jogi probléma áll, hogy miközben az MRPSz tagjai kizárólag a Magyarországi Református Egyház (MRE) presbiterei közül kerülnek ki, a Szövetség civil szervezetként alakult meg, és ebben a szervezeti formában is kíván tevékenykedni – bár az MRE-vel szoros együttműködésben. (Erre utal az MRE 122/1992 nyilatkozata is, amelyben a „református” név használatát engedélyezte a Szövetségnek.) Ez a kettősség azonban a világi jogalkalmazó hatóságot olyan hibás döntés meghozatalára indította, amellyel „a törvény erejénél fogva” átsorolta az MRPSz-t a Vallási szervezetek hatálya alá. „Pusztán bizonyos hitéletre utaló tevékenységresek alapján formakényszert előírni –, ahogyan tette 2019-es döntésében a bíróság – az egyesülési jog alaptörvény-ellenes korlátozását jelenti” – fogalmazta meg a szerző az alapproblémát.

Ennek az ismertetőnek a keretében nem térünk ki rá, de *dr. Szabó Zsolt* lépésről lépésre végigvezeti az olvasót azon a folyamaton, ahogy a jogszabályi környezet többszörös változáson ment át a rendszer-változás óta, így az MRPSz-nek változatlan belső szervezeti működése, és az MRE-hez való változatlan viszonya ellenére hányszor kellett Alapszabályában átvezetnie a jogszabályi változásokat.

A változásoknak csak egy elemét emeljük ki, amelyik döntő hatással volt a jogi konfliktus kialakulására. Nevezetesen, az Ehtv. 2013. évi módosítása során a 'vallási tevékenységet végző szervezet' kategóriáját hozta létre, és az MRPSz-t 2017-ben ebbe sorolta be a bíróság. De ez akkor még a civil törvény hatálya alá tartozott. Jelentősebb volt az Ehtv. 2019. évi módosításának hatása, amikor a 'vallási tevékenységet végző szervezet', mint kategória megszűnt, és ezzel párhuzamosan, de más tartalommal létrehozták a 'vallási egyesület' kategóriát, ami viszont már az egyházi szervezetek egyik formája, és az MRPSz-t kérése és megkérdése nélkül átsorolták ide. Ezt az MRE vezetése az MRPSz részéről ellenséges lépésként tekintette, mivel – alaptalan feltételezésük szerint – Szövetségünk a tagságát önálló vallási egyesületként ki akarta (volna) szakítani az MRE keretei közül. Reális veszélyként fogalmazódott meg így az MRPSz önfejosztatásának elkerülhetetlensége.

Tisztázó tárgyalások indultak meg mind az MRE Zsinata, mind pedig a Fővárosi Törvényszék irányában, melyek nyomán az önfejosztatást sikerült elkerülni, s a bíróság újabb végzésével visszahelyezte változatlan civil egyesületi jogaiba a Magyar Református Presbiteri Szövetséget.

A teljes tanulmány olvasható az **ajk.kre.hu** lapon a *Kiadványok / Glossa Iuridica* 2021. VIII.4. cikkei közt.

(DrVM)



Gál Imre

### HITVALLÁS

Jöjj királyom, Jézusom!  
Szívem, lelkem megnyitom.  
Tudom, hogy Te el nem hagysz,  
Bátorítasz, vigasztalsz.  
Útjaimat mikor járom,  
Oltalmazra bizony vágyom.  
Földi pályám, ha lejárom,  
Befogad majd Mennországod.  
Mikor Hozzád eljutok,  
Lábaidhoz roskadok.  
Felemelsz majd engemet,  
Testvéredként átölelsz.

(Énekelhető a Jöjj királyom, Jézusom! kezdetű finn népdal, a 464. dicséret dallamára!)  
Örömmel mondom, mióta ebben a tudatban élek, a világtól nem kell félnem!  
Dr. Gál Imre

## A keresztyénség és a világ „Szentlélek-felejtésben” él

Azért annyi a gyűlölet, a háborúság a népek és a személyek, családok között, s ezeken belül, mert mindazok a nagyszerű lelki gyümölcsök, amelyekről Pál apostol irt egykoron a galáciai gyülekezetnek, alig vannak jelen az európai emberekben, népekben. A szeretet, öröm, békesség, béketűrés, szívesség, jóság, hűség, szelídség, mértékletesség jó tettei helyett van bálványimádás, varázslás, ellenségeskedés, versengés, gyűlölködés, harag, patvarkodás, pártütés, irigység, gyilkosság, részegség, dobzódás, visszavonás, házasságtörés, paráznaság, tisztátalanság, bujálkodás (Gal 5,19kk).

Hendrikus Berkhof holland református teológus – ford. drbl



## TALÁLKOZÁS A TERÜLETI ELNÖKÖKKEL

Szövetségünk – egyházmegyei területi szervezeteink vezetőivel kibővített – Elnöksége legutóbb 2019 novemberében tartott személyes jelenléttel ülést, Piliscsabán. Ez év március 26-án – élve a járványhelyzet enyhülése adta lehetőséggel – ismét találkozhattunk, ezúttal Budapesten, a Kálvin téri Egyházközség gyülekezeti házában. A tanácskozáson fontos, Szövetségünk következő éveit meghatározó témák kerültek megbeszélésre.

*Bor Imre* elnök a megnyitói áhítatban a napi újszövetségi igeszakasz, Mt 23,1–12 alapján három pontban foglalta össze Isten hozánk szóló üzenetét.

a. Mózes székében ülni arra utal, hogy a farizeusok a mózesi tanítás, azaz a törvény magyarázását kívánták átvenni. Minden alkalommal, amikor kioktatjuk egymást a helyes vallásgyakorlásról, a helyes kegyességről, a helyes keresztyén viselkedésről, akkor úgy teszünk, mintha különös felhatalmazásunk lenne a törvény helyes értelmezéséről nyilatkozni.

b. Ne hívassátok magotokat Mesternek! Minden emberi közösségben vannak a szolgálatoknak, feladatoknak elnevezései. Mi akkor itt a probléma? Probléma két esetben van: ha ezeket a címeket kiváltságként, önmagunkat mások fölé helyezve viseljük, vagy akkor, amikor címekre és rangokra akkor is igényt tartunk, amikor ezekre semmi szükség nincs az adott feladat ellátásához. Ezt emeli ki a harmadik igeveres részlet is.

c. Aki pedig a legnagyobb közöttetek, az legyen a szolgáток. Emberi természetünkből következően mindannyian „nagyok” akarunk lenni. Kegyelem, hogy olyan Megváltónk van, aki ebben is személyes példát adott nekünk.

Pártfogónk, a Szentlélek segít bennünket nemcsak érteni, hanem élni is a mi Urunk Jézus Krisztus tanításait.

Imaközösséget követően elnökünk röviden beszámolt az elmúlt egy évben végzett szövetségi feladatokról és az előttünk álló célokról, teendőkről. A múlt tekintetében rendben megtörtént a személyes találkozó a négy magyarországi református püspökkel. A célok tekintetében három területre kell összpontosítanunk: fiatalítás, taglétszám növelése, közegyházi kapcsolataink erősítése. A Szövetségben minden további eredmény kizárólag a teljes lelkipásztori kar bevonásával valósulhat meg. Szükséges a szövetségi szervezeti

struktúra – lehetőség szerinti – egyszerűsítése, áttekinthetővé tétele. Fel kell mérnünk jelenlegi helyzetünket, és összhangba hozni a kitűzött célokkal. Elkerülhetetlen a Szövetség kereteibe beletartozó, és nem tartozó feladatok mielőbbi különválasztása, ezek tudatosítása. Végig kell gondolnunk, hogy – a lelkipásztori hivatáshoz hasonlóan – az idősebb presbiter testvérek „szolgálatban tartása” elfogadható-e. A fiatalítás nem csupán Szövetségünk, de egész egyházunk vonatkozásában elkerülhetetlen. A Szövetség következő 5 éves működésének alapja, hogy ha mondunk valamit, akkor azt az egyházban mindenki, egyöntetűen támogatólag hallja, segítő szándékúnak értsse.

Az egyházmegyei területi elnökségi testvérek hozzászólásai alapján körvonalázódott egyrészt a presbitériumi létszámok optimalizálásának szükségessége, másrészt a jövőbeni presbiterek kinevelése, felkészítése. A presbiterválasztásokkal kapcsolatban szükséges kiadnunk egy olyan ajánlást, ami azt bizonyítja, hogy a Szövetség segíteni szeretné a választási folyamatot. Fontos elérnünk azt is, hogy a lelkipásztorok hívó testvért, szolgatársat, ne riválist lássanak a képzett presbiterekben. Az esperes testvérekkel történő személyes találkozó elengedhetetlen ahhoz, hogy az egyházmegyei képzések, és a taglétszám növelés megvalósulhasson. Ehhez időre van szükség.

*Dr. Tóth János*, a Missziói és Presbiterképzési Bizottság elnöke, elnökségi tagunk a Szövetségünkre váró, 2022. és 2026. között elvégzendő feladatokról tartott előadást. *Dr. Viczián Miklós* alelnökünk az új Alapszabály szerkesztési alapelveiről számolt be. Megvitatásra került a szövetségi tagság létesítésének és megszű-

nésének feltételrendszere, a tagdíjvetés szükségessége, a szervezeti struktúra egyszerűsítése, az elnökség létszámának öt főre növelése, az egyházmegyei területi szervezetek vezetőinek megnevezése, valamint a közgyűlési küldötti rendszer felülvizsgálata is. Javaslat hangzott el arra vonatkozólag, hogy legyen gazdasági szakember is az új elnökségben, legalább tanácsadó jelleggel.

Informális beszélgetésekben is megfogalmazott reménységünk, hogy ez évtől újra rendszeressé válhatnak a kibővített elnökségi ülések.



DR. HARDY F. GÁBOR

## SZÉP REND - VÁLASZTÓJOGI TÖRVÉNYÜNK

„Válasszatok ki magatok közül, testvérek, hét férfit, akiről jó bizonyosságot tesznek, akik telve vannak Lélekkel és bölcsességgel, és őket állítsuk be ebbe a munkába.” (ApCsel 6,3)

Az Egyház kormányzásának szép rendjéhez hozzátartozik az is, hogy az egyes tisztségek betöltése jogszabályi rendben előírt választással történjen. E célt szolgálja a választási törvényünk.

Az egyes szinteken (egyházközség, egyházmegye, egyházkerület, Zsinat) történő választásoknál sok a közös. Pld. a választásokat jelölés, vagy az arra jogosult elnökség javaslata előzi meg, melyet az egyházközségeknél a jelölőbizottság, megyénél, kerületnél a közgyűlés, elnökség végzi. Az egyházmegyénél, egyházkerületnél Választási Bizottságot is kell választani. A jelölő és a választási bizottság tagja jelölt nem lehet. A jelölteket a választás előtt be kell mutatni, mely bemutatás történhet szóban, vasárnapi istentiszteleten, de lehetséges írásban is, újságban, honlapon, interneten. A bemutatás mindig abban a közösségben történik, melynek tagjai az adott választásra jogosultak. Szintén közös vonás, hogy az egyes tisztségekre történt választás 6 évre szól.

A választások titkos szavazással történnek, kivéve a lelkipásztort, akit általában az egyházközségi közgyűlés nyílt szavazással választ meg.

Az egyházközségeknél lelkipásztort, főgondnokot (vagy korábban gondnokot) és presbitereket a teljes jogú egyháztagok választják, az un. egyházközségi közgyűlésen, mely mindig a vasárnapi istentisztelet után kerül megtartásra. A közgyűlés helyét és időpontját megelőzően 2 vasárnapi istentiszteleten kell a szószékről kihirdetni, és a helyben szokásos módon közzétenni. Határozatképességhez a választásra jogosultak több mint 10 %-a szükséges. A lelkipásztort nem tisztségre választja az egyházközség, hanem pásztori szolgálatra, így határozatlan időre szól.

A presbiterválasztást megelőzően legalább 60 nappal, az egyháztagoknak 3–7 tagú jelölőbizottságot kell választani, amely bizottság tagja a lelkipásztor is. A presbiteri jelölőlistát a hivatalban lévő presbitérium állítja össze a jelölő bizottság javaslata alapján.

A megválasztott presbitérium választja meg azután a további egyházközségi tisztségviselőket (kántor, pénztáros, gondnokok, intézményvezető, stb.). A presbitériumnak az egyházmegye és az egyházkerület egyes tisztségviselői vonatkozásában is van választójoga, melyet később ismertetek.

Valamennyi választás közös szabálya a jogorvoslati lehetőség, mely panaszok elbírálása az illetékes egyházi bíróság hatásköre.

Az egyházmegyei, egyházkerületi tisztségviselőknél és a Zsinat tagjainak választását is jelölés előzi meg. A presbitérium választja meg az esperest, egyházmegyei főgondnokot, a püspököt, egyházkerületi főgondnokot, és a Zsinatnak a presbitériumai által megválasztandó tagjait. A jelölés joga viszont e tisztségek tekintetében az egyházmegyei közgyűlések minden alkotó tagjára. Jelölt az a 3 személy lesz, akik a legtöbb szavazatot kapták, de legalább 10 %-ot, és nyilatkoztak, hogy a jelölést elfogadják.

Jogellenes cselekményre hivatkozva a jelölés vonatkozásában is van jogorvoslati lehetőség, mely panaszt az illetékes választási bizottság vizsgálja ki.



A püspök és egyházkerületi főgondnok, az esperes és egyházmegyei gondnok legfeljebb két alkalommal választható újra. A többi tisztségnél e korlátozás nincs.

Az egyes tisztségek betölthetőségéhez különböző hosszúságú szolgálati időt ír elő a törvény. Az esperes és püspök, egyházkerületi lelkészi főjegyző esetén legalább tíz évi önálló lelkészi szolgálat.

Láttuk már, hogy a presbitérium mely tisztségviselőket választja meg. Felsorolom még, a megye, a kerület és a Zsinat választási jogát, s ezzel mintegy átismételjük, egy csokorban fellelhetjük az MRE valamennyi tisztségét.

Az egyházmegyei közgyűlés választja a lelkészi és presbiteri főjegyzőket, a jegyzőket, a tanácsosokat, a megyéből küldött kerületi tanácsosokat, a kerületi közgyűlési képviselőket, a bíróság tagjait, a jogtanácsost, a számvevőt, a levéltárost, az iskolák igazgatótanácsának elnökét, és a szabályrendeletben meghatározott egyéb tisztségviselőket. Egyenlően a lelkészek és a nem lelkészi tagok közül az egyházmegyei főjegyzőket.

Az egyházkerületi közgyűlés választja a jegyzőket, a bíróság tagjait, a jogtanácsost, a gyűjteményi igazgatót, az iskolaügyi (fő)tanácsost, az iskolák igazgatótanácsának elnökét, a levéltárost, a szabályrendeletben meghatározott egyéb tisztségviselőket, továbbá előzetesen jóváhagyja a püspöki titkár kinevezését.

A Zsinat választja a lelkészi és presbiteri elnökét, alelnökeit, három lelkészi és három presbiteri jegyzőjét, a Zsinati Tanács tagjait, a zsinati tanácsost, a jogtanácsost, az Országos Református Gyűjteményi Tanács elnökét, a Zsinati Bíróság tagjait, a zsinati bizottságok tagjait.

Azt gondolom, hogy éppen a Szép rend fenntartása érdekében rendelkezik úgy a választási törvényünk, hogy a hierarchia felsőbb és legfelsőbb fokán szolgáló egyes tisztségek betöltőit, a hierarchia alsóbb fokán, de annál sokkal fontosabb tisztséget betöltő, szolgáló presbiterek választják meg.

Végezetül idézni szeretném, mily szépen fogalmazza meg a választási törvényünk a választásokat megelőzően működő jelölő testületek feladatait.

„A jelölő testület tagjainak Isten előtti felelősségük tudatában, az Igére, Isten akaratára való figyelés és buzgó könyörgés szent légkörében kell munkájukat végezni.”

**Az embert a nyelv teszi emberré.  
De a szellem, a Szentlélek az,  
Aki a szótlán embert szavakkal ajándékozza  
meg. Ma az emberek egyik legnagyobb  
betegségforrása Te-nélküliségük: nyelvükben is  
az én az első, életükben, szeretetükben is  
az önzés dominál.**

(Ferdinand Ebner – ford.drbl)



BERECZKI ILDIKÓ

## Sáfárság és szolidaritás

Hálás örömmel látom a nagyváros egy-egy gyarapodó gyülekezetét. A covid időszak bezártsága után újra éledeznek a gyerek és ifjúsági csoportok, bibliakörök. Egyre több az aratni való, egyre több munkásra lenne szükség. A gyülekezeti tagok egy részével beszélgetve kiderül, hogy vagy ők, vagy szüleik, nagyszüleik valamelyik vidéki faluból, kisvárosból, vagy sokan az elszakított részek református közösségeiből telepedtek a nagyvárosba. Pl. a katolikus többségű Pécs református egyházközségeinek elődje egy kis baranyai falu, Szava szórványaként kezdte az egyházi életet, s csak fokozatosan gyarapodott anyaegyházzá.

Az örömben így ürem is vegyül, amikor az elhagyott és elfogyó gyülekezetekre gondolkodok! Itt a lelkesi szolgálat biztosítása – emberileg legalábbis – már nem néhány hűségese egyháztag áldozatkészségén múlik csupán. A minden vagyonától, bevételétől megfosztott, műemléki épületek fenntartásának terhei alatt roskadozó, szebb napokat látott, elfogyó gyülekezetek életben maradása vagy teljes magárahagyatottsága egész egyházi közösségünk, de nem csak a közegyház felelőssége!

Úgy kell a nagyvárosi missziót kiterjesztenünk, hogy közben felkaroljuk és gondozzuk a legkisebb református közösségeinket is. Ebben pedig elodázhatatlan felelőssége és feladata van a nagyobb és erősebb gyülekezeteknek is! Hiszen az ott élők, és azok elődjei közül sokaknak hitét, életlátását éppen a vidéki közösségek formálták évszázadokon keresztül!

**„Úgy kell a nagyvárosi missziót kiterjesztenünk, hogy közben felkaroljuk és gondozzuk a legkisebb református közösségeinket is.”**

Nélkülük a ma városi gyülekezeti mekkák lennének azok, amik. Nem csak azt kell tudnunk, hová megyünk, hanem azt is, honnan jöttünk! Ha igaz az ige: „Hát elfeledkezhetik-e az anya gyermekéről, hogy ne könyörüljön méhe fián? És ha elfeledkeznenek is ezek: én terölök el nem feledkezem” (Ézs 49,15), igaz kell, hogy legyen ez is: Hát elfeledkezhetik-e a gyermek a szüleitől, hogy ne könyörülne

rajtuk? Isten nem feledkezik el róluk, akkor sem, ha mi igen! De ez nem jelenti azt, hogy Pál szavait ne kellene komolyan vennünk: „Tartozunk pedig mi az erősek, hogy az erőtlenekek erőtlenségeit hordozzuk, és ne magunknak kedveskedjünk” (Róm 15,1). Ez pedig azt jelenti, hogy miközben új gyülekezeti forma létesül – gondozó egyházközség néven –, az erősebbeknek számot kell vetniük hozott és kapott értékeikkel, lelki és anyagi téren is, és ezekkel jól safárkodva el kell indulniuk a legyengültek felé.

Az alakuló, gondozó egyházközségekhez tartozó apró falvakban való szolgálat biztosítását ugyan mostantól segíti a közegyház, de szükség van az elszármazottak, nagyobb közösségekbe beépültek szolidaritására is.

Egy gyülekezet életfunkcióihoz hozzá kell, hogy tartozzon egymás meglátogatása, felkarolása, támogatása, az egymás hite által való épülés. Mert aki egyszer elindult a gyöngébbek felé, aki megnyitotta a szívét és pénztárcáját irányukba, az meglepve fogja tapasztalni: többet kap, mint amennyit adni tud. Szemléletváltásra van szükség, hogy „egy lélekért se érjen vádja” minket!

## OLVASÓI LEVÉL

Tisztelt Biró László Úr!

Elnézést kérek, hogy ismeretlenül írok, de mivel a *Presbiter* 2022. 1. számában a cikk alatt az email cím is megjelent, gondoltam, szabad.

A tegnapi késő esti órán olvastam a cikket, és kedvem lett volna bangosan örülni.

Bíz ez a cikk akár rólunk is szólhatna. És tudom, nem vagyunk egyedül, sőt egyre több ilyen gyülekezet van, próbál élni, megmaradni. Én a Somogyi Egyházmegyét ismerem, és nagyon gyászos a helyzet.

Nálunk a 37 fő fenntartói járulékot fizetőből 17 fő lakik helyben. Belegondolni is szívfájdító, hogy milyen jövő vár ránk.

Anyagilag stabilak vagyunk, mert van ingatlan járadékunk. Templomunk rendben van, még egy, tőlünk kicsit nagyobb gyülekezettel együtt tudunk egy lelkeszt eltartani. A gyülekezeti házunk emeleti része szállásbelyként lett kialakítva. De ez kevés. Nincs testvéri együttlet. Nem csak a teher könnyebb, ha megosztják, de az öröm is nagyobb, ha többen örülnek együtt. Egy-egy elszármazottak találkozója igazi felüdülés.

Hogyan tovább? Túrelmetlenül várom a cikk folytatását.

Szeretettel: Balászi Attiláné, pénztáros, Nemesdéd

## A csend lelkisége,

az Istennel beszélgetés imádságos csendje Európa lelki-szellemi gyógyulásának a kiindulópontja. Isten Lelke nem csak a csendes imákban száll alá szívünkre, hanem ott van minden őszinte, szótlan ölelésben is. A halk, nem lármázó, „néma” szeretet a legnagyobb lelki ajándék (1Kor 13). A csend spiritualitása nagyon fontos az ordító terror, a fojtogató konspirációk, vagy a fecsegő, semmit nem mondó politizálás korában. Elemi létszükséglet ez a szavak inflációját, hiteltelenné válását hozó mindennapokban, még az egyházakban is. A legnagyobb dolgok ugyanis nem a lehangosabb óráinkban, hanem a legcsendesebb pillanatainkban születnek.

(John V. Taylor anglikán teológus-ford. drbl)

## Családos istentiszteletek a Jókaiban

A templom és az iskola gyümölcsöző kapcsolatára ad példát Kis Böndi János nyíregyházi presbiter Bodnár Máté lelkipásztor úrral folytatott beszélgetése.

*A Nyíregyháza-Városi Református Egyházközségben hosszú évek óta gyakorolt szokás, hogy családos istentisztelet keretében mutatkozik be a fenntartásunkban működő Jókai Mór Református Általános Iskola egy-egy osztálya. Hogyan alakult ki, és mi a célja ennek a szolgálati formának?*

Az immár huszonhetedik éve református fenntartásban működő iskola életének mindig is fontos részét képezték azok a különleges vasárnapi istentiszteletek, amelyekre kifejezetten az iskola diákjait és családtagjaikat várták. Ezeken az alkalmakon a kezdetektől egy kiválasztott osztály kapott lehetőséget arra, hogy kicsit megmutassa magát az iskolai és gyülekezeti közösségnek. Az utóbbi öt-hat tanévben két fontos változást vezetünk be: egyrészt havonta két családos istentiszteletet tartunk, egyiket az alsós, másikat a felsős korosztályú tanulók és családjuk számára, másrészt a tematikus évek megjelenésével a műsorok tartalma is megváltozott. Immár minden alkalommal egy-egy bibliai témára összpontosul.

*Nagytiszteletű úr, mit ért pontosan a tematikus év kifejezés alatt? Az iskola hitéletére milyen módon vannak hatással ezek a témák?*

A gyermekek hitre nevelésében fontos szempont, hogy a templomba járás esetén ne a lemaradókat büntessük, ne a szankciók által gerjesztett feszültség lengje be az iskolát, hanem sokkal inkább jutalmazzuk azokat, akik hűségesen teljesítik a hitük gyakorlásának az iskola és a fenntartó gyülekezet által javasolt és elvárt formáit. Ennek megfelelően a tanulókat minden tanévben egy kisméretű, tematikus füzetrel ajándékozzuk



meg, amelybe a családos istentiszteleteken havonta egy-egy matricát kapnak, és így év végére mind a tizet összegyűjthetik. Ez az egy gondolatkörhöz tartozó 10 bibliai üzenet lesz aztán a családos istentiszteleti szolgálatok témája, sőt, évek óta a hétfő reggeli hétkezdő áhítatok alapigéjét is ezekhez választjuk.

*Milyen témák kerültek eddig sorra?*

Már eddig is nagyon színes volt a felhozatal. Volt olyan tanév, amelyben havonta a Biblia egy-egy ó-, illetve újszövetségi hősének a történetét követtük figyelemmel. A reformáció jubileumi évére a nagy reformátorok arcképének „összegyűjtésével” készültünk, később különlegesen szép református templom és kollégium épületekkel ismerkedtünk, majd sorra kerültek a Lélek gyümölcsének szeletei is a Galata levél alapján. A mostani, 2021/22-es tanévben a Tízparancsolat igéit dolgozzuk fel. A következő tervünk egy időbeli és térbeli utazás lesz, amely Pál apostol levelei alapján kalauzol majd el minket jó néhány ókori városba.

*Hogyan jelennek meg ebben a tanévben a Tízparancsolat igéi a gyermekek előadásában? Kiknek szólnak az elhangzó műsorok?*

Úgy gondolom, hogy ezek a rövid, néhány perces, de annál színvonalasabb megszólalások a gyülekezet minden egyes tagjának hitét erősítik, sőt,

ismereteit is bővítik. A tanulókat felkészítő tanárok komolyan elmélyülnek egy-egy parancsolat értelmezésében, és igyekeznek a gyermekek számára is megfoghatóvá, átélhetővé tenni Isten ezzel kapcsolatos üzenetét. Természetesen a szolgálat legnagyobb kedvezményezettjei maguk a szolgálók, akik a próbákon való sokszori ismétlés miatt akár a teljes műsort kívülről megtanulják, és maradandó tanításként viszik magukkal későbbi életükre. A gyereknyelven megszólaló ősi intések figyelmeztetik a büszkén figyelő, telefonjukkal lelkesen fényképező, videózó szülőket, és persze a gyülekezeti tagokra és látogatókra éppúgy hatással vannak. Különösen is meghatározóak azok a műsorok, amelyekben a gyermekek egy-egy személyes példájuk elmondásával reflektálnak az igei üzenetre.

*Milyen hatással lehet az ilyen típusú szereplés az ifjúsági korosztályba lépő, felnövekvő gyermekek hitéletére?*

Tapasztalatom szerint a családos istentiszteleteken való szolgálat körül pozitív légkör uralkodik – legyen szó akár másodikok kicsinyekről, vagy például kamaszodó hetedikesekről. Az mindenképpen nagy ajándék, hogy már gyerekkorban megérezhetik a szolgálat jó ízét, átélhetik, mit jelent kinek-kinek tehetsége szerint versmondással, szóló vagy közös énekkel, vagy éppen hangszeres kísérettel hozzájárulni Isten dicsőítéséhez. Ezen túl azt is érzékelik, mi az, aminek az istentiszteleti liturgiában helye van, és hogyan teljesedik ki az általuk elmondott bizonyágtétel az azt követő igehirdetési szolgálatban. Ezekben a prédikációkban mi lelkipásztorok is szívesen utalunk vissza az elhangzottakra, és a Szentlélek mindig gondoskodik róla, hogy legyen is mire vissza-utalni, szépen egybecsengenek az üzenetek. *Köszönet mindnyájuk bizonyágtételéért.*

A családi istentiszteletek megtekinthetők a böngészőbe „yt Jókaisok templomi szolgálat” keresőszavak beírásával.

Illusztráció: a két legutóbbi szolgálat videó felvétele:

[https://www.youtube.com/watch?v=-Alpnaixh\\_4](https://www.youtube.com/watch?v=-Alpnaixh_4)  
[https://www.youtube.com/watch?v=GRCGXDC\\_qA](https://www.youtube.com/watch?v=GRCGXDC_qA)



*A közös beszélgetés résztvevői:  
 Bodnár Máté lelkipásztor  
 (a képen, az ifjúság körében), és  
 Kis Böndi János, az egyházközség presbiter*





DR. KIS DOMOKOS DÁNIEL

## RÁKÓCZI BUJDOSÓTÁRSA, SZATHMÁRI KIRÁLY ÁDÁM SZÜLETÉSÉNEK 330. ÉS HALÁLÁNAK 270. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL

Szathmári Király Ádám (Nyomár, 1692. júl. 9. – Boldva, 1752. dec. 18.) naplóíró, Borsod vármegye szolgabírája, Rákóczi bujdosótársa Lengyelországban és Franciaországban. Régi Gömör és Borsod megyei református köznemes család sarja. Szathmári Király Miklós (1661–1723) ezredes és szentmiklósi Pongrácz Borbála (†1738) gyermeke, Szathmári Király János (1634?–1706) prefektus unokája. Öccse Szathmári Király György (1703–1775), a sárospataki



Szathmári Király Ádám (1692–1752) XIX. században elképzelt arcképe, Rusz Károly metszete. Vasárnapi Ujság, 1869. 16. évf. 24. sz. június 13.

református kollégium főgondnoka, fia Szathmári Király Pál (1726–1808) testőrkapitány, festő.

Tornalján, majd Kassán tanult. Mint nemesifjú 1708-tól Rákóczi szolgálatába állt. 1711. március elején Vay Ádám udvari marsall kíséretében indult Munkácsról Lengyelországba. 1711. július 19-én a fejedelem bejáró inasa lett. 1712. november 9-én Rákóczi kísérelőjeként, Mikes Kelemennel és Kisfaludy Boldizsárral hajóra szállt Dancában, s 16-án elindultak Franciaország felé. A fejedelmet Dancáig kísérő Beniczky Gáspár után ő lett Rákóczi magántitkára. Bejáróként csaknem mindenhová követte Rákóczit, 1711. július 19-től egészen 1717. január 30-ig hivatalos naplót vezetett a fejedelem mindennapjairól. Szülei kegyelmet eszközöltek ki számára, 1717. január 30-án búcsúzott el Rákóczitól a Grosbois-ban lévő kamalduli szerzeteskolostorban, ahová a bujdosó fejedelem 1715-ben visszavonult. Vallomásait is itt kezdte el írni. Ádám 1717. február 27-én indul el Párizsból, március 31-én érkezett Bécsbe.

1724. április 25-én feleségül vette Máriássy Krisztinát (1703–1776). Már 1722 körül, apja közvetítésével, szorosabb kapcsolatba került Károlyi Sándorral és Ráday Pállal. 1724–32-ben Borsod vármegye szolgabírája. 1736-ban a protestánsok követe Bécsben báró Hellenbach Györggyel, Ottlik



Jakob Folkema, mezzotintó, 1739.

Andrással és Dobozi Mihállyal, április 6. és július 17. közötti követjárásáról naplót vezetett. Később hangácsi birtokain gazdálkodott. Személye körül egy kisebb református értelmiségi kör alakult ki: lelkészek, teológusok kérnek tőle tanácsot, lefordítható német és francia nyelvű teológiai munkák iránt érdeklődnek.

Szűkebb pátriájában, Hangácson és környékén, illetve Sárospatakon ma is ápolják emlékét.

## ELFÁRADÁS és KIÉGÉS – előadás ajánló



Szeretettel osztjuk meg az „Amiről hallgatni szoktunk – igazságok az evangélium fényében” legújabb részét, amelyben Dr. Szarka Miklós pár-családterapeuta, Fazekas László felvidéki emeritus püspök, Berta Zsolt lelkipásztor és Dr. Török Gábor Pál lelkipáter osztja meg gondolatait az ELFÁRADÁS és KIÉGÉS témában.

Az elfáradás és kiégés az Istennel való kapcsolatunkban is jelentkezhethet. Ilyenkor már nem üzen a Biblia, nincs erőnk imádkozni és mindössze annyit tudunk mondani: ELÉG!

De Isten ilyenkor is mellettünk áll, mint Illés esetében is – osztja meg gondolatát velünk Berta Zsolt a Svábhegyi Református Gyülekezet lelkipásterja. Újra talpra állít és új célokat ad.

Dr. Szarka Miklós pár-családterapeuta és Fazekas László emeritus püspök szerint amikor a hívő egyén kiég, megtapasztalhatja: „Elfáradnak az ifjak és meglankadnak, megtántorodnak a legkülönbek is. De akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a saskeselyűk, futnak és nem lankadnak meg, járnak és nem fáradnak el!” (Ézsaiás 40,30-31).

Dr. Török Gábor Pál a Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet igazgató-helyettese az „Illés paradigma” nyomán irányítja figyelmünket a kiégés állapotában megtapasztalható kihívásra: Illés prófétahoz hasonlóan mi is legyünk képesek megtalálni a lágy szellőben, az apró finomságokban



Isten útmutatását új cél, az új küldetésünk felé.

Az előadás meghallgatható:  
<https://youtu.be/yzUCLavK--0>

Szolgáljon Isten dicsőségére!  
 KvittMédia



VÁCZI GÁBOR

## SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL

## MÁRCIUS

- **7-én** készítette elő jelen lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.
- **18-án** tartotta presbiterképzési alkalmát Szövetségünk Debreceni Egyházmegyei Területi Szervezete, „A diakóniai szolgálat” címmel, Dani László, a MRE Zsinat diakóniai referense szolgálatával.
- **19-én**, a Sárospataki Teológiai Akadémia dísztermében tartotta éves konferenciáját a Magyar Népfőiskolai Collegium. A rendezvényen Szövetségünket dr. h. c. Szabó Dániel nemzetközi tanácsadó képviselte és előadással is szolgált.
- **13-án** a Szatmári Egyházmegye tartotta presbiteri konferenciáját, a Mátészalka-Kertvárosi Egyházközség templomában. Az alkalmon dr. Márkus Mihály ny. püspök és dr. Tóth János, Szövetségünk Missziói és Presbiterképzési Bizottságának elnöke előadással szolgált, „Van-e ma létjogosultsága a zsinat-presbiteri rendszernek”, ill. „A Presbiteri Szövetség mai kihívásai” címmel.
- **25-én** elnökségi online értekezlet volt.
- **26-án**, a Budapest-Kálvin téri Egyházközség gyülekezeti házában kibővített elnökségi ülés volt.

## ÁPRILIS

- **1-3.** között, Berekfürdőn tartotta Szövetségünk tavaszi megújulási konferenciáját. (Az alkalomról lapunk más helyén személyes beszámolókat közlünk.)
- **10-én**, Törökszentmiklóson tartotta presbiteri konferenciáját a Nagykovácsi Református Egyházmegye. Szövetségünket az alkalmon dr. Tóth János, Missziói és Presbiterképzési Bizottságunk elnöke, elnökségi tagunk képviselte.
- **21-én** online elnökségi értekezlet volt.
- **22-én** tartotta presbiterképzési alkalmát Szövetségünk Debreceni Egyházmegyei Területi Szervezete, „Az indiai misszió” címmel, Iszlai Endre, a Debrecen-Nagysándor telepi Református Egyházközség lelképásztora szolgálatával.
- **25-én** készítette elő jelen lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága. Az ülés végén dr. Békefy Lajos eddigi felelős szerkesztő elköszönt a szerkesztő bizottság tagjaitól és megköszönte az együtt-munkálkodást.

A szerkesztő bizottság következő ülésének időpontja: **2022. július 11.** (hétfő).

**Megjelentetésre szánt írásait július 4-ig kérjük megküldeni** Szövetségünk elérhetőségeire: **szerkesztoseg@presbiter.hu** vagy **Váci Gábor, 2200 Monor, Iglói utca 15.** címre.



**Meghalt Ritoók Magda,**  
a magyarországi pszichológiai tanácsadás  
megalapítója – közölte az ELTE Pedagógiai  
és Pszichológiai Kar (PPK) Tanácsadás-  
és Iskolapszichológia Tanszéke  
Facebook-oldalán.

Bejegyzésük szerint a szakember vasárnap hajnalban halt meg 86 éves korában.

Mint írták, Ritoók Magda hosszú időn keresztül volt az ELTE Pszichológiai Intézetében a Tanácsadás Pszichológiája Tanszék vezetője, a Felsőoktatási Tanácsadás Egyesület létrehozója.

**AZ EGYETEMEN Ő INDÍTOTTA EL A TANÁCSADÓ SZAKPSZICHOLOGUS SZAKIRÁNYÚ TOVÁBBKÉPZÉST ÉS AZ ÉLETVEZETÉSI TANÁCSADÁST IS.**

Ritoók Magda 1936. február 12-én született Budapesten. 1958-ban végzett az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar pszichológia-pedagógia-magyar szakán, majd gyakorló pszichológusként kezdett dolgozni, továbbá 1974-ig a Munkaügyi Minisztériumban pályaválasztási tanácsadással foglalkozott.

1974 és 1980 között a Magyar Tudományos Akadémia (MTA)

Pedagógiai Kutatócsoportban a köznevelési rendszer tervezésén dolgozott.

Tagja volt az MTA Pszichológiai Bizottságának és a Magyar Akkreditációs Bizottságnak.

A Magyar Pszichológiai Társaság, valamint a Felsőoktatási Tanácsadó Egyesület elnöki posztját is betöltötte. 2008-ban Apáczai-Csere János-díjjal ismerték el munkásságát.

Ritoók Magda a jó emléké dr. Ritoók Pál, Kanizsai Pálfi János díjas korábbi ügyvezető elnökünk özvegye volt. Emléküket őrizzük.

## TARTALOM

Géresi Róbert: TÉRJETEREK MEG!	2
Dr. Viczián Miklós: AZ IGE KÖRÜL	3
Apostagi Zoltán: APROPÓ	4
Bányai László: EGY ÉDESAPA VALLOMÁSA	4
Dr. Erdélyi Judit: ISTEN DICSSŐSÉGE AZ ORVOS SZEMÉVEL – 7. RÉSZ	5
Knolné Tüski Gabriella: ISTEN SZENTLELKE MUTATJA A KÖVETKEZŐ LÉPÉST	6
Dr. Győri István: A HAL MINT KERESZTYÉN HITVALLÁS	6
PRESBITERKÉPZÉS SZÉKELYUDVARHELYEN	7
Dr. Tóth János: A KÉTSZERES RÉSZ EREJÉVEL	7
ISMÉT EGYÜTT – MEGÚJULÁSI KONFERENCIA BEREKFÜRDŐN	8-9
Dr. Szabó Zsolt: MAI PRESBITEREK – JÉZUS A MÚLTAM ÉS JELENEM	10
Margit István: „HÁROM HAZA SZOLGÁLATÁBAN”	11
INTERJÚ DR. BÉKEFY LAJOS PH. D. LEKÖSZÖNŐ FELELŐS SZERKESZTŐVEL	12-13
HOLZHAUSENI PRESBITERI ONLINE KONFERENCIÁRÓL	14
4 EGYHÁZ – 4 VALLÁS FÜZESGYARMATON	14
REMÉNYSÉGÜNK FÉLELMINK IDEJÉN	15
„PÉLDÁVA IS LETTETEK MINDEN HÍVÓ SZÁMÁRA...” TANULMÁNY SZÖVETSÉGÜNK JOGI TÜVÉSZTŐIRŐL	16
TALÁLKOZÁS A TERÜLETI ELNÖKÖKKEL	17
Dr. Hardy F. Gábor: SZÉP REND - VÁLASZTÓJOGI TÖRVÉNYÜNK	18
SÁFÁRSÁG ÉS SZOLIDARITÁS	19
CSALÁDOS ISTENTISZTELETEK A JÓKAIBAN	20
Dr. Kis Domokos Dániel: RAKÓCZI BUJDOSÓ-TÁRSA, SZATHMÁRI KIRÁLY ÁDÁM SZÜLETÉSÉNEK 330. ÉS HALÁLÁNAK 270. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL	21
ELFÁRADÁS ÉS KIÉGÉS – előadás ajánló	21
Váci Gábor: SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL	22
Fráter Erzsébet: A BIBLIA ÉTELEI (VIII.) MEDITERRÁN FÜSZEREK	23
D. Szabó Dániel: BÉKEJOBBA A HÁBORÚ IDEJÉN	24

## PRESBITER

A Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa. Megjelenik évente hat alkalommal.

A szerkesztő bizottság tagjai: Apostagi Zoltán,

dr. Kis Domokos Dániel, Margit István,

D. Szabó Dániel, dr. Szabó Zsolt,

dr. Szilágyi Sándor, Váci Gábor.

Mb. felelős szerkesztő: dr. Viczián Miklós.

Felelős kiadó: Bor Imre, elnök. Tördelés: Kerti Tibor.

Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség

irodája. Tel.: (20) 250-1428. E-mail címünk:

**szerkesztoseg@presbiter.hu.** A lap e-mailben, postai

levélben, vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni

előfizetési díj beföldre évi 3.600 Ft, Európa országába

8.000 Ft, a tengeren túlra 10.000 Ft. Az előfizetési díj

csекken vagy átutalással fizethető: „Magyar Református

Presbiteri Szövetség 11705008-20416641”, Budapest.

Lapunk fenntartását szolgáló adományait is köszönettel

fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és

presbitériumai nevében! Készítette a Rózsa Nyomda Kft.

Felelős vezető: a Kft. ügyvezető igazgatója.

Kéziratot nem örzünk meg és nem küldünk vissza!

ISSN 2061-4632 (nyomtatott),

ISSN 2061-4640 (online)

**Szövetségünk honlapjának címe:**

**www.presbiteriszovetseg.hu**

A megjelent cikkek nem feltétlenül egyeznek meg

a szerkesztő bizottság véleményével!

Egy példány ára: 600 Ft vagy 2 euro



FRÁTER ERZSÉBET

## A BIBLIA ÉTELEI (VIII.)

# MEDITERRÁN FÜSZEREK



A fűszerek megízéssítik az életünket, a növények adta harmonikus ízek és illatok változatossága nélkül lehetetlen kifinomult, zamatos ételt készíteni. Az ókorban az erős illatú növények a kellemetlen szagok elnyomásában is fontos szerepet töltek be.

Nem elhanyagolható, hogy a legtöbb fűszernövénynek gyógyhatása is van, például a kapor puffadás ellen, a menta epegörcsök ellen jó. Meghűléskor az izsópot légúti bajokra, a feketeköményt izzasztónak, a babért köhögéscsillapítónak, a citromcirkot lázcsillapítónak használják. A koriander étvágyjavító, a fahéj élénkítő hatású. A fűszerek íz- és gyógyhatása, harmonikus aromája legtöbbször a vízben oldhatatlan, levegőn könnyen párologó éterikus, más néven illóolajoknak köszönhető.

A **menták** az üdebb, nedvesebb élőhelyek, mocsárrétek, patakpartok növényei. Jellegzetes aromájukat illóolajok adják, ezek változó összetétele miatt a fajok illata is kü-



vagyis érintése erős napsugárzás esetén bőrgyulladást, hólyagosodást okozhat, bár megszáritva nem veszélyes. Illóolaját görcsoldásra, epebántalmak ellen, magas vérnyomásra használják.

Az egyik legkönnyebben beszerezhető fűszer egy fa levele. Az örökzöld **babér** (*Laurus nobilis*) természetes ágaiból az ókori görögök a győztes császárokat és a híres költőket dicsőítő koszorút fontak. Kis-Ázsia és a Balkán-félsziget vidékéről származik, a hal-, bány-, borjú- és vadételek, levelek ismert fűszere. Bogyóiból préselt olajat is használják, likórt ízesítenek, szappant illatosítanak vele. Illóolajából izületi gyulladásokra bedörzsölőszert készítenek, a levélfőzetéből készült fürdő végtagfájdalmak esetén hatásos. Konyhai fűszerként nem említi a Szentírás.



lönböző. A menták fertőtlenítő, görcsoldó és szélhajtó hatásúak, teájukat és olajukat emésztőszervi problémák és meghűlés esetén alkalmazzák, a gyógyszer-, az illatszer- és az édesipar fontos alapanyagai. A mentaszósz a bányahúsételek gyakori kísérője, a mentával fűszerezett aludttej, joghurt, különféle italok és édességek a meleg éghajlatú közel-keleti konyhák kedvelt ételei. A Bibliában két helyen olvashatunk a mentáról. A Máté és a Lukács által írt evangéliumban a tizedfizetéséről van szó, és mivel csak termesztett növényekből kellett tizedet fizetni, a szövegben említett mentát, kaprot, köményt és rutát Jézus idejében már a kertekben is ültethették. (Máté 23,23; Luk 11,42)

A menták rokona a **zsálya**, **rozsmaring**, **levendula**, **kakukkfű**, **citromfű**, melyek mind őshonosak a Földközi-tenger vidékén, s bár nem ír róluk a Biblia, bizonyára használták őket ízesítőként.

A bibliai idők kedvelt fűszernövénye volt a mediterrán vidékeken elterjedt **kerti ruta** (*Ruta graveolens*) is. Mára vesztett népszerűségéből, mert fototoxikus hatású,

A Biblia talán legfontosabb fűszere az izsóp. Az Egyiptomtól Kis-Ázsiáig őshonos, száraz helyeken, mediterrán cserjésekben, sziklák lejtőkön, kőfalakon előforduló **szír izsóp** (*Origanum syriacum*) nem él nálunk, az európai izsóp egy másik növényfaj. Az izsóplevelet a közel-keleti konyha gyakran használja húsételek ízesítésére, és olívaolajjal elkeverve sütés előtt lepénykenyérre kenik. Magas illóolajtartalma miatt fertőtlenítő, vírusölő valamint keringésjavító és görcsoldó hatása van. Teáját légúti panaszok, lehangoltság, fejfájás, emésztési problémák esetén ajánlják, fürdőjével a leprásokat kezelték.

A Szentírásban az izsópnak a zsidó nép Egyiptomból való szabadulásában van központi szerepe. Az utolsó egyiptomi csapás előestéjén leölt bárány vérével ugyanis egy kötegbe fogott izsóppal kellett a zsidóknak az ajtófélfára kenne, hogy az öldöklő angyal elkerülje, „átugorja” (héber: *pesach*) a házat. Ezért kapott az izsóp később is szerepet a zsidó tisztulási szertartásokban. Az Újszövetségben, Jézus halála kapcsán olvashatunk róla: „Volt ott egy ecettel tele edény. Egy szivacsot ecettel megtöltve izsópra tűztek, és odatartották a szájához. Miután Jézus elfogadta az ecetet, ezt mondta: Elvégeztetett! És fejét lehajtva, kilehelte lelkét.” (Jn 19,29–30)

A keresztnél nagyon erőteljes az izsóp üzenete: ahogyan az Úr a vérbe mártott izsóppal megjelölt házakból megmentette zsidó népét, úgy jelent Krisztus véres áldozata mindenkinek szabadulást, aki hittel elfogadja azt. Vagyis az izsóp az áldozathoz és az általa való megigazuláshoz kapcsolódik. (Zsid 9,19)



# ÁLDOTT, SZÍVÜNKET MEGSZENTELŐ PÜNKÖSDI ÜNNEPET!



D. SZABÓ DÁNIEL

„Jóval győzd meg a gonoszt” (Fil 2,21)

## BÉKEJOBBA HÁBORÚ IDEJÉN

A mellettünk, körülöttünk is zajló háborús események különböző hatással vannak reánk. Bennem mély szomorúságot, az ember, az emberiség bűn miatti tragédiájának fájó érzését váltja ki. Hatalmi háborús törekvéseink, ember voltunk legerőtlenebb állapotát tükrözik.

Közben ukrán és orosz lelki kapcsolatainknak élő emlékei törnek fel bennem, és mind az is, amit már gyermekként a birodalmak küzdelmeibe belekeveredve átélhettünk. Most ebből a folyamatból csak az elmúlt 30-40 év békeséges találkozásaira utalok vissza. Kárpátaljai magyar református testvéreink folyamatos látogatása közben történt, hogy szorosabb kapcsolatba kerültem hitvalló, az egykori Szovjetunió-



ban élő, protestáns testvéreinkkel, akikkel missziói csoportot is alkotva nagy utazásokat tehettünk az egykori Unió jelentős területén, a gorbacsovi nagy változások közepette. Ukrán-orosz-magyar-cigány szolgálattevők és muzsikusként együtt és szolgálhattunk csodával határos módon a nyugat-szibériai Izsevszk katonavárosban, Kinezmán, a Volga mellett, de Odesszában, és az észak-Tallinnban is. Felejthetetlen a hanyatló birodalomban tapasztalt lelki nyitottság és szomjúság az evangélium iránt.

A háború fellángolásával most úgy tűnik, minden összeomlott. Isten azonban a háború, a Sátán mesterműve ellenére az egyedülálló módon kezdte építeni az ukrán-magyar kapcsolatot. Nem kicsi csapatok mozoghattak kölcsönösen egymás felé, hanem a tragédiában több mint fél millió embertársunk menekült felénk, hozzánk. A feszültségek és hamis információk ellenére kárpátaljai reformátusaink is teljes szívvel és szeretettel fogadták, fogadják őket. Horkay László ny. püspök úr pedig adott esetben több száz menekült számára hirdetheti az evangéliumot. Mindezek keretében egy már halaszthatatlan tavaszi fa- és szőlőültetés alkalmával a kárpátaljai intézményeinkben otthont kapott ukrán embertársainkat, nagy családjaikkal, gyermeke-



regükkel együtt kivittük a kanadai magyar reformátusok támogatásával telepített gyümölcsösbe. Az ukránul, de oroszul és többen angolul is beszélő gondozottaink buzgó segítségével, közös imádsággal és étkezéssel együtt ültettük el a harminc facsemetét. A hosszú beszélgetés summája pedig ez volt: Isten iránti hálával, hogy most segíthetünk néktek, a háború után szeretnénk meghívni mindazokat, akiknek jó emlékeik van-

nak testvéri magatartásunkról. Akkor egy jelentős konferencián megalapíthatjuk az Ukrán-Magyar Baráti Társaságot, melynek evangéliumi légkörébe még sok más nyelvet beszélők is beleférhetnek. Akkor majd megerősíthetjük, hogy a nemzetek értéke és jövője az egymás iránti szeretet és szolgálat útján valósulhat és erősödhet meg. Ezért az Ő áldására vágyunk, Akié az Ország, a Hatalom és a Dicsőség!

MAJZIK ILONA

### PÜNKÖSDI IMA

*Nincs a világnak oly szerencséje,  
hogy a gonoszság messze kerülje.  
Mert míg a harag, gyűlölet, ármány  
esztelen támad, akár a járvány,  
addig az ember védtelen marad.  
Úgy marjunk egymást, akár a vadak!  
Atya s a Fiú, oly esdően kérlek,  
áradjon bennünk a Szentlélek!*

